

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Cek. račun - Ljuba-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

„Nova“ Labour Party

Delne občinske volitve, ki so se vršile na praznik Vseh svetnikov v 300 angleških občinah, so prinesle delavski stranki (Labour Party) nepričakovan uspeh in je napredovala na vsej fronti. V 25 mestih si je priborila celo absolutno večino.

Ker se razvija politično življenje v Angliji v polni svobodi v duhu starodavnih demokratičnih tradicij, so vsake volitve, torej tudi občinske, neke vrste politični topolmer, ki odkriva politično razpoloženje med narodom. Zato se je v angleških kakor tudi v inozemskih političnih krogih pojavilo mnenje, da je napredovanje Labour Party jasen dokaz, da angleško ljudstvo postaja nezadovoljno s sedanjo nacionalno vlado, ki ji načeljuje bivši voditelj delavske stranke Ramsay MacDonald.

Takšna prorokovanja se nam zdijo v luči dejanskih dejstev pretirana. Labour Party preživlja namreč od državnozborskih volitev leta 1931, ko je izgubila dve tretjini svojih poslanskih mest in od najmočnejše politične stranke v Angliji nazadovala na najslabše, ko je takorekoč prišla ob vse svoje voditelje in ob svojo ministrsko ekipo (ako izvajamo starega Lansburyja in ognjevitiga Creppsa), težko notranjo krizo. Od vladajoče stranke je bila potisnjena v opozicijo, kjer ni mogla več najti svojega starega poleta, ki jo je v 20 letih dvignil iz nič na mesto vodilne stranke v britskem imperiju. Ker je prišla domala ob vse voditelje, je kajpada postala žrtev brezorientiranosti in je nevarno omahnila proti levi, kjer so sedeli nekateri zelo nadarjeni agitatorji, ki so znali izkoristiti »izdajstvo MacDonalda in tovarišev nad delavskim ljudstvom« v svoje radikalne namene. Poleg tega, in to je tretji vzrok notranje krize, sedi delavska stranka na kritičnem razpotju. Ona je rodoljubna, angleška, patrijotična, kot so vse ostale angleške stranke in tudi njo skeli nevarni razmah Hitlerjeve Nemčije, ki ograža življenjske interese Anglije. Kakor bi ona na eni strani rada podrla sedanjo vlado, ona ve, da na drugi strani ne sme dajati povoda za notranje razprtje, ker bo samo močna in složna Anglija lahko kljubovala ne samo gospodarski krizi, ampak vsem zunanje-političnim nevarnostim.

To so po našem mnenju razlogi, ki nikakor ne govorijo za to, da stojimo, kljub trenutni zmagi pri delnih občinskih volitvah, pred revolucionarno obnovo Labour stranke in pred velikimi notranje-političnimi spremembami v angleški vladi, kajti stranka, ki je na znotraj slabotna kot je Labour stranka, ne more računati s tem, da postane v doglednem času alternativna vladna večina v angleškem parlamentu. Trenutni uspehi na noben način ne dokazujejo, da se angleško ljudstvo vrača nazaj k delavski stranki, ampak pričajo le, da bi tudi Anglija rada vladne spremembe, ker se ji zdi, da MacDonald ne zmaguje več dnevnih problemov.

Toda obstojajo še drugi razlogi za to, da Labour stranka ne stopa v »novo spomlad« in da bo treba še dolgega razvoja, predno si bo mogla zopet priboriti prvenstvo mesto, ki ga je leta 1931 izgubila.

V Angliji se je nedavno vršil vsedrjavni kongres Labour stranke. Človek bi bil pričakoval, da se je stranka od volivnega poraza pred dvema letoma že odpeljala in da bo nastopila s svežim, novim programom, ki bo zajel javno mnenje in zanesel med njega nov pokret. Toda kaj mislite, kakšen načrt je sedanje vodstvo delavske stranke predložilo kongresu, ki bi moral biti največja idejna manifestacija angleške politično organiziranega delavstva. Sredi nadlog svetovne gospodarske krize, ko tudi v Angliji beračijo po ulicah in se sprehajajo po lepo asfaltiranih ulicah milijoni brezposelnih, ko se vzgaja nov rod v lenarjenju in brezdelju, ko drugod prekučujejo svet in družabne oblike in v revolucionarnih poletih poskušajo ustvariti nov družabni red in nove podlage za sožitje človeka in človeka kakor tudi za sožitje držav in narodov, kaj mislite, kaj se je zdelo voditeljem Labour stranke najbolj važno in pretresa potrebno?

Odprava gospodarske zbornice! In sicer zato, pravi resolucija kongresa, da bi se gospodje lordi pozneje, ko pride stranka zopet na vlado, ne mogli več upirati socializiranju velikih angleških bank. Pokret, ki v takšnem času prihaja s tako neplodnimi, plehkimi zahtevami, ki hoče krpiti rane od zgoraj dol v družabnem telesu, ko se majajo temelji za njegov obstoj, ni aoben pokret in ne more računati na kakšen odziv, posebno ne pri značaju, kot ga ima angleško ljudstvo. Proti tako sterilnim predlogom se je celo na kongresu soneem dvignil vihar protesta, ker je preveč otrežje misliti, da bodo Angleži, veliki in mali — in malih ni najmanj — še nadalje nosili svoje prihranke v denarne zavode, ki bi jih nadzirala kakšna politična klika po izključno političnih vidikih. Takšna socializacija se proti angleškemu značaju.

Nekoliko drznejše je sicer nastopilo levo krilo, nazvano »Socialistic Guild«, ko je predlagalo, da mora delavska stranka, kadar pride na vlado, zahtevati, oziroma si dati pooblastilni zakon po zgledu nemškega pooblastilnega zakona, da bo mogla vladati brez parlamenta, enostavno s polnomočnimi dekreti. Tudi ta predlog govoril zelo veliko o idejni praznini, ki se vedno zija v vrstah angleških socialistov. Najvažnejše, kar vedo predlagati, je leno kopiranje kakšne italijanske ali nemške strankine diktature. In kaj potem? Kaj pa in kam pa s pooblastilnim zakonom? O tem se na kongresu ni več razmotrivalo. O tem vlada molk tudi v krogih sedanjega vodstva Labour stranke.

Če k tem ugotovitvam priključimo še eno, namreč, da so kongresisti sprejeli posebno resolucijo, ki predvideva čisto določeno proceduro pri imenovanju bodoče delavske vlade, tako da bi posamezniki izgubili vsako pravico do osebne iniciative in bi bili naravnost vzdani v politično organizacijo, smo končali z idejnimi programom novih mož Labour Partyja.

S takšnimi gesli si ne bodo osvojili bodočnosti, niti ne bodo mogli rešiti tega, kar se

Nevarno vrenje ob Tihem morju

Pariz, 3. novembra.

Tukajšnji politični krogi stoje pod vtisom razgovora, ki ga je imel sovjetski komisar za zunanjo politiko Litvinov s svojim francoskim kolegom Paul-Boncourjem. Ta razgovor je tem večjega pomena, ker je Litvinov na poti v Washington, kjer bo imel važna pogajanja gospodarskega in političnega značaja z Rooseveltom. Litvinov je baje opozoril francoskega državnika, da Rusija ne veruje miroljubnim izjavam Hitlerja v času, ko je po njegovi krivdi razorožitvena konferenca doživela udarec, ki lahko pomeni njeno smrt. Nemo-goče je verjeti — tako je izjavjal Litvinov, — da bi Nemčija ne vedela za dalekosežne posledice svojega izstopa iz Zveze narodov. Litvinov je prepričan, da je Nemčija sama nalašč izzvala odgovoritev konference, dobro vedoč, da so njene zahteve nesprejemljive. Nemčija po mnenju sovjetske diplomacije brez dvoma računa predvsem s položajem na Daljnem vzhodu in s svojim izstopom iz Zveze narodov ni hotela ničesar drugega, kakor da obstoječi mednarodni položaj le še bolj zaplete in tako pomaga porušiti svetovni mir. Hitler vedoma dela na vojno in zato je dolžnost vseh ostalih velesil, da nemške račune energično prekrizajo. Francoska diplomacija je mnenja, da so pesimistični nazori Litvinova narekovani predvsem od bojazni, da ne bi Japonska v eventualnem bodočem konfliktu z Rusijo našla zaveznika v Nemčiji. Zakaj položaj v Aziji je čimdalje slabši in Sovjeti so primorani večino svojega proračuna trošiti za oboroževanje na ogromni kitajsko-mandžurski oziroma japonski meji. Zdi se, da je Sovjetski Rusiji največ na tem, da dobi finančno pomoč v Franciji in Ameriki, ker so njene lastne finance zelo slabe in oboroževanje pomeni čedalje večjo obremenitev ruskega prebivalstva, ki itak živi v hudi gospodarski stiski. Je pa pesimizem Litvinova gotovo upravičen, ker bi vsak konflikt na vzhodu potegnil za seboj vso Evropo in ker bi prva država, ki bi skušala tak položaj obrniti v svoj prid, bila nacionalnosocialistična Nemčija.

Račeca armada odra v bitajsko ozemlje

V Kitaju sploh ni več mogoče govoriti o kakšni vladi, ki bi imela kaj avtoritete. V Sinkjanu oziroma v kitajskem Turkestanu divja vojska med muslimanskimi poglavarji, ki so se dvignili proti Kitaju in zapodili kitajske čete iz dežele. Muslimanski poglavarji so si danes sami med seboj v laseh, obenem pa so se zbrale v deželi, brez dvoma pod vplivom Rusije, čete komunistov, ki morijo in plenijo zlasti na severu v okraju Kulča, ki meji na Rusijo. Obenem pa se poročajo, da so vdrie v Sinkjan čete ruske rdeče armade.

Med tem se zapleta položaj tudi na severovzhodu. Japonske čete so zapustile vse kitajsko ozemlje, ki so ga bile pričetkom tega leta zasedle onstran Velikega zidu, in so se odpeljale v Mandžurijo, kjer se japonske in mandžurske sile zbirajo v coni Harbina. To je naperjeno proti Rusiji, ki se nahaja z Japonsko v hudem sporu zaradi vzhodnokitajske železnice.

Obenem se izve, da so Združene države severne Amerike sklenile, da opremijo veliko letalsko eskadro, ki bo točno fotografirala vse otoke Tihega oceana. V to svrhu je dovoljeno zaenkrat pol milijona dolarjev in bo fotogrametrična letalska preiskava trajala eno leto. Uradno se daje tej ekspediciji izključno geografski znanstveni značaj, toda v resnici se hoče mornariško ministrstvo USA prepričati, kaj Japonci počenajo na raznih otokih Tihega oceana, nad katerimi imajo po svetovni vojni mandat, in na drugih otočjih in čereh, ki so

Sarraut pred francoskim parlamentom

Pariz, 3. nov. AA. Danes je podal v francoskem parlamentu Sarraut nastopno izjavo, v kateri je izjavil:

Prva zahteva je, da mora biti denar varen in da se državna zakladnica ne sme podminirati s primanjkljajem. Če hočemo doseči ravnotežje v proračunu, je treba čim bolj štediti in črtati izdatke za zajedavske ustanove, preprečiti sleparije in razviti denarno upravo tako, da bo v danih razmerah kar največ vrgla.

Železnice izkazujejo strašen primanjkljaj. Treba bo najti zanje drzno moderno rešitev, ki bo ustrezala železniškemu prometu in hkratu tudi državni zakladnici.

Sedanji kaos v denarstvu, zmeda na tržiščih, ki so jih z umetno praktiko čisto pokvarili, dumping itd. nam vevajo odločno zaščito naših poljskih pridelkov in industrijskih izdelkov. Francija hoče odsej usmerjati svoje nakupe v tiste države, ki dajejo francoskemu blagu ugodnosti.

Glede zunanje politike deklaracija naglašajo, da bo Francija nadaljevala svojo dosedanje politiko sporazumnosti z Anglijo, USA in Italijo, ter v polnem soglasju s ostalimi prijateljskimi državami. Francija je mirna in mrena in hoče biti prosta sieherne strasti, ker se zaveda, da si lahko pribori spoštovanje svojih pravic.

Imajo med angleškim ljudstvom. Angleški socializem deli usodo vseh socializmov po svetu. Ker je idejno brezpodoben, postaja plen radikalnejših pokretov, ali pa sam od sebe razpada v trenju novih idej, ki si osvajajo svet in ljudi.

brez pravega lastnika. Ameriško mornariško ministrstvo je namreč zvedelo, da Japonci te otoke neprestano utrjujejo in da so na celi vrsti tiho-morskih otočij ustanovili tajna pristanišča za podmornice.

Težišče svetovne politike premaknjeno na vzhod

Vse te stvari seveda vznemirjajo tudi francoske politične kroge, čeprav še vedno prevladuje upanje, da se bodo vse te težave premagale in da bo mogoče mir ne samo ohraniti, ampak ga celo utrditi. V tem oziru v Parizu zelo pozdravljajo izjavo ameriškega državnega tajnika Hulla, ki je dejal, da bo USA slejkoprej delala z vsemi silami na to, da se bo razorožitvena konferenca zopet sestala. Prevladuje pa v zadnjem času mnenje, da je Ženeva v tem oziru odigrala svojo vlogo in da se je težišče vse svetovne politike preneslo na Daljni vzhod. Zakaj mir sveta je danes odvisen od razvoja odnošajev, ki vladajo med Ameriko, Japonsko in Rusijo. Ako bo tukaj uspelo premagati sedanjo hudo napetost in ako se bo diplomatom posrečilo ustvariti zopet ravnotežje na Pacifiku, potem se tudi v Evropi ni bati nobenih zapletljivosti in bo Nemčija prisiljena, da zopet išče sporazuma s Francijo in njenimi zavezniki oziroma prijatelji. Da tudi Amerika ne upa več veliko v Ženevo, dokazuje odhod ameriškega delegata Normana Dava, ki se iz Ženeve vrača v svojo domovino in ki je istega dne kakor Litvinov imel razgovor s Paul-Boncourjem, iz katerega je baje bilo razvidno, da si Amerika od razorožitvene konference ne obeta več veliko.

Konferenca velesil v Tokiju

V tej zvezi je zanimivo, da je japonska vlada dala svojim poslanikom navodila, naj v Evropi oziroma v Ameriki poizvejo, kakšno stališče bi zavzele velesile, če bi Japonska predlagala, naj bi se sklicala konferenca velesil na Daljnem vzhodu. Ta konferenca naj bi se vršila v Tokiju, in sicer naj bi se je udeležile vse velesile, ki imajo svoje interese ob Pacifiku, to se pravi vse evropske velesile sploh, izvemši Nemčijo.

Tudi Anglija vznemirjena

Vest, da je Japonska umaknila svoje okupacijske čete iz kitajskega ozemlja, je tudi angleške politične kroge vznemirila. Dočim pa v Franciji vidijo v tem koraku samo grožnjo Japonske, ki bi

Strahote lakote v Ukrajini

„Po ulicah v Harkovu ležijo človeška trupla“

Pariz, 3. nov. AA. Iz Ženeve poročajo: »Journal de Geneve« prinaša strašne podrobnosti o lakoti, ki vlada v Sovjetski Rusiji. V velikanskem predelu, ki ne obsega samo Ukrajine, temveč tudi področja Volge, Urala, velikega dela Sibirije, zlasti pa kavkaške predele, je zavladala tako strašna lakota, da so ljudje postali prave zveri in da se dogajajo celo primeri kanibalstva. Tako so v Kijevu prišli 50 oseb, zaradi ljudožrstva. V Harkovu,

glavem mestu Ukrajine, leže po ulicah človeška trupla. Dogaja se, da sestrskani prebivalci od onemoglosti cepajo po tleh in umirajo, ker nimajo niti toliko moči, da bi povzili kosček kruha, ki ga jim iz usmiljenja dajo kmetje.

★

Strahote nemških ječ

Pariz, 3. nov. AA. Monakovski dopisnik londonskega lista »Daily Telegraph« g. Panter, ki so ga včeraj izpustili iz monakovskih zaporov, opisuje v današnji številki svojega lista strašni režim, ki so ga uvedli za politične krivce v narodno-socialističnih zaporih. Zapri so me, pravi Panter, v majhno celico, ki je bila ponoči razsvetljena z jarko električno žarnico, tako da nisem mogel spati. Za zajtrk sem dobil skodelico črne kave in kos kruha, toda kava in kruh sta bila takšna, da sem ju komaj zavžil. Zadnje tri dni pa nisem smel niti za trenutek zapustiti svoje celice.

K 10 letnici turške republike

Belgrad, 3. novembra. AA. Predsednik vlade dr. Milan Srškić je poslal ob proslavi 10letnice turške republike predsedniku turške vlade tole pozdravno brzojavko:

V imenu jugoslovanske kraljevske vlade in v svojem imenu pošiljam vaši ekscelenci svoje najiskrenejše čestitke ob svečani proslavi turške republike želeč blagostanje turškemu narodu ter osebno srečo vaši ekscelenci.

Na brzojavko je odgovoril predsednik turške vlade s temle brzojavnim pozdravom: Globoko ganjen nad ljubeznjivo brzojavko, ki mi jo je poslala vaša ekscelenca za 10letnico turške republike, se vam toplo zahvaljujem v imenu vlade in v svojem imenu ter izražam najtoplejšje želje za srečo vaše ekscelence in napredek Jugoslavije.

★

Atene, 3. novembra. m. Na snočnji seji grškega parlamenta so se sprejele trgovinske konvencije z Jugoslavijo, Albanijo in Belgijo.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno oblačno, nove padavine, ki bodo na jugu najbrž zelo izdatne. V nedeljo bo najbrž že boljše.



Vojni minister Araki — finančni minister Takahashi, dva japonska državnik, ki silita na vojno s Sovjetsko Rusijo.

Katoliška akcija v Nemčiji

Smernice škofovske konference v Fuldi za organizacijo Katoliške akcije v državi

Kaj je Katoliška akcija

Katoliška akcija je udeležba laikov na hierarhičnem apostolatu. To pomenja sodelo in s pomočjo laišta pri bistvenem poslanstvu Cerkve, ki ga ima po nalogu svojega božjega ustanovitelja. Hierarhija Cerkve je za vse narode in za vse čase sprejela naročilo, da naj oznanja resnico, posvečuje duše in jih vodi tako posamič, kakor socialno k njihovem nadnaravnemu cilju. Katoliška akcija je udeležba na apostolatu, ne pa na sami hierarhiji.

Ima pa isti nadnaravni cilj, kakor hierarhični apostolat, to je zveličanje duš, širjenje božjega kraljstva tako v poedincu, kakor v družini in družbi. Kakor Cerkev sama, tako tudi katoliška akcija z njej pripadajočimi sredstvi stremi za občo blaginjo.

Kot neposredni cilj in conditio sine qua non za doseg tega končnega cilja stremi katoliška akcija predvsem, da oblikuje zavest v smislu močne in globoke krščanske vzgoje, ki zajame celoga človeka, in sicer na podlagi solidne pobožnosti, temeljitega znanja božjih stvari, gorečnosti in pokorščine hierarhiji. Sveti oče podurja v enciklici »Ubi arcano« to nalogu katoliške akcije s sledečimi besedami: »Vzgajajte vedno popolnejše kristjane, katerih zavest bo tako močno krščansko oblikovana, da so vsak čas in v vsaki situaciji zasebnega ali javnega življenja v stanu najti krščansko rešitev mnogih aktualnih problemov.«

Bistveni znaki Katoliške akcije

Na podlagi podane definicije je katoliška akcija:

1. **Apostolat.** Katoliška akcija ne obstoja zgolj v tem, da kdo stremi po lastni krščanski popolnosti, čeprav mora biti leta za vsakega poedince najvišji cilj, temveč njena naloga je resničen apostolat, katerega naj se udeležujejo vsi katoličani katerekoli socialne stopnje. (Pismo kardinalu Seguri.) Papež Pij XI. razlikuje v katoliški akciji dva momenta, ki pa nista v nujni medsebojni zvezi: Oblikovanje za apostolsko delo in sam apostolat. (Nagovor 19. apr. 1931.)

2. **Apostolat laikov,** v kolikor so od hierarhije pozvani, da pod njenim neposrednim vodstvom in odvisnostjo sodelujejo za zveličanje duš. Naloge in smernice daje hierarhija. Ta zavestnost od hierarhije je za laika čast in pomoč.

3. **Organiziran apostolat.** Organizacija je potreba našega časa in odgovarja novodobnim zahtevam. Na drugi strani pa ima tudi Cerkev in njena hierarhija, kateri pripada pravica in dolžnost, da katoliško akcijo oživitvori in vodi, enako tudi pravico in dolžnost, da se organizira s tem namenom, da dosega po časovnih in krajevnih potrebah svoj duhovni in nadnaravni cilj. (Pismo kardinalu Schusterju 16. apr. 1931.)

4. **Hierarhično organiziran apostolat.** Katoliška akcija se mora kot pomočnica hierarhije v svoji organizaciji prilagoditi hierarhični organizaciji: tvoriti mora skupine okrog župnika; iz istega razloga je to bistveno tudi škofijska organizacija, ki sfavlja skupine v škofiji na razpolago škofu po načelu: »Nič brez škofa«: mora pa imeti končno tudi centralno vodstvo, ki naj izvede potrebno enotnost v prid vsega naroda.

Potreba Katoliške akcije

V okrožnici »Ubi arcano« izvaža Pij XI., da spada katoliška akcija nedvomno h pastoralnim dolžnostim in krščanskemu življenju in da je nezdružljivo zvežana s mirom Kristusovim v kraljestvu Kristusovem. »Povejte vašim vernim laikom, da imajo združeni s svojimi škofi in duhovniki udeležbo na apostolstvu ter individualnem kakor socialnem odrešenju in da so bolj kot kdajkoli izvoljen narod«. »kraljevo duhovništvo«. »sveto ljudstvo«. »božje ljudstvo«. (Pet 2, 9.) Potreba katoliške akcije se utemeljuje s sledečimi razlogi:

1. Pomanjkanje duhovnikov in nemožnost, da pridejo v stik z gotovimi kategorijami vernikov. Katoliška akcija: a) zastopa duhovnika v dovoljenih mejah pri laikih, b) pripravljajo, spremlja in dopolnjuje duhovnikovo delo, c) znova vzpostavlja vez med ljudstvom in duhovnikom.

2. Zaradi pomanjkanja duhovščine je katoliška akcija še prav posebno potrebna zaradi velikih okvar, na katerih trpi človeška družba. Omeniti je treba nepoznanje božjih resnic in brezbržnost za verske stvari, ki bolj in bolj pospešujejo laicizem, »kugo moderne družbe«. K vsemu temu se pridružuje še izredna socialna stiska našega časa.

3. Kot tretji razlog za katoliško akcijo je treba upoštevati živo željo katoliških laikov, da sodelujejo pri mirovnem delu Kristusa Kralja.

Dolžnost organizirati Katoliško akcijo

Dolžnost započeti in delati s katoliško akcijo leži v verski skrivnosti »corpus Christi mysticum«, dalje v zapovedi ljubezni, v dolžni pokorščini in udanosti do Cerkve in končno v ložnostih, ki jih imamo do naroda in domovine.

Po kakšnem organizacijskem počela naj se oblikuje KA

Pri organizaciji katoliške akcije je treba upoštevati sledeče misli:

1. Imeti je treba pred očmi njen značaj, ki je vzgoja k apostolatu in potem apostolat sam.

2. Svoje delo mora katoliška akcija vršiti kar moč neovirano, zato naj se po možnosti izloči vse, kar bi moglo povzročiti trenje z državo.

3. Poziv k sodelovanju pri katoliški akciji je na vse naslovljen. Vsakemu mora biti dana možnost pristopa. Takoj tukaj pa nastane težko vprašanje, kako naj se to zgodi. V Italiji vodi pot čez organizacije, ki so formirane z ozirom na spol in starost (mladeniči, dekleta, možje, žene), katerim sta dodani še dve organizacijski veji za akademike in akademičarke. V Nemčiji pa imamo: a) najraznovrstnejše katoliške organizacije, katerim pripada približno tretjina vseh nemških katoličanov, b) Hitlerjevo fronto za vse štiri osnovne stanovne (žene, dekleta, možje, fantje), ki še vedno narašča, c) precejšnje število zagrenjenih in takih, ki izbegavajo vsako

organizacijo in ki so bili nasprotni vsaki združbi dosedanjega tipa. Da bo mogoče vsaki od tu imenovanih treh skupin dati priliko za udeležbo pri katoliški akciji, naj se upošteva naslednja direktiva: Poedine organizacije, ki do sedaj vežejo člane istega spola in iste starosti, naj se združijo pod skupnim vodstvom enega laičnega voditelja in enega duhovnega svetovaleca v en organiziran stebel oziroma osnovno vejo katoliške akcije. (Torej skupaj možje, žene, dekleta in mladeniči, oziroma še akademiki in akademičarke.) Naj se izvede to po vzoru deklishe centrale, ki združuje v sebi kongregacije različnih društev. V kolikor obstajajo razlike med poedinimi organizacijami, naj ostane pripuščeno poznejši ureditvi.

4. Hierarhičen značaj katoliške akcije zahteva vključitev v župnijo in škofijo. Težišče posameznih društev posledje ne bo več v njihovih centralnih zvezah, ampak v škofijah in župnijah. Samo po sebi pa mora ostati neka centralna skupna vez za poedine naravne stanovne, ki daje društvom in stanovom luč in življenje. Biti pa morajo v svojem delovanju posledje bolj kot do sedaj, odvisni od škofa.

5. Tudi uresničenje raznih nalog, ki jih ima katoliška akcija, zahteva njeno najtesnejše vključenje v župnijo in škofijo. Imajo pa predvsem dve nalogi: a) Poziviti zavest župnijskega občestva, pri čemer naj polaga posebno važnost na pridobitev tistih, ki v verskem in kulturnem oziru stojijo ob strani. b) Izvršitev specialnih nalog, ki so: 1. verske, 2. kulturne, 3. apostolstvo v družinah, 4. karitativno delovanje, 5. skrb za katoliško šolstvo, 6. skrb za katoliški tisk, kino in gledališče, 7. mladinska vzgoja itd. Treba je k temu pristeti še posebne naloge, ki jih imajo društva, v kolikor se ostanejo.

6. Treba je organizirati katoliško akcijo za vso Nemčijo, organizirati vseh šest vej pod poedinim specialnim vodstvom, ki bodo nato združeni v enem skupnem vodstvu.

7. Organizacije s posebnimi nameni (Zweckverbände): karitativna zveza, deklishe varstvo, otroško skrbstvo itd. obstojajo še naprej kot samostojne organizacije, njihove naloge pa bodo posledje vršili člani katoliške akcije.

8. Tudi bratovščine in nabožne organizacije (Gebet- und Sammelvereine) ostanejo še naprej, bodo pa njihove naloge vršili člani katoliške akcije.

Oblika organizacije Katoliške akcije

Iz predstoječega sledi, da je treba katoliško akcijo organizirati na sledeč način:

I. V župniji:

a) Člani katoliške akcije so člani te imenovanih štirih vej oziroma šestih vej (po vseučiliških mestih).

b) Župnijski svet tvori: župnik, laični predsednik štirih vej s svojimi duhovnimi svetovalci, predsedniki raznih organizacij s posebnimi nameni in predsedniki bratovščin ter nabožnih organizacij, dalje voditelji odsekov za posebne naloge (na primer za tisk) in končno še poedini člani katoliške akcije.

c) Vodstvo krajevne katoliške akcije naj ima, kjer je to izvedljivo in priporočljivo, laika, ob njem pa je duhovni svetovalec in tajnik.

d) Župnik daje navodila in smernice, ima pravico veta in kot glava župnije stoji nad celokupnim delom katoliške akcije.

e) Naloge so razvidne iz dvojnega cilja: vzgoja za apostolat in apostolat sam; slednji s pomočjo navedenih organizacij in sekcij (Zweckverbände, Sammelverbände, Sektionen).

f) Pobudo za delo katoliške akcije bodo župnijske katoliške akcije dobivale iz lokalnih potreb, škofijskih navodil, iz časopisja štirih vej in iz navodil centrale.

g) Škof sam imenuje laične voditelje, kakor tudi duhovne svetovalce.

II. V škofiji:

Na sedežu škofije se osnuje katoliška akcija analogno kakor po župniji. Lahko se pritegne škofijskemu odboru tudi nekaj zastopnikov župnijskih odborov. Naloga škofijskega vodstva katoliške akcije je, da izvede navodila svojega škofa kakor tudi tista, ki prihajajo iz centrale, da ustanavlja župnijske odbore, jih kontrolira in jim daje ognja in da slednjič popularizira katoliško akcijo.

III. Centralni odbor.

Centralni odbor je analogno sestavljen, kakor župnijski in škofijski odbori. Namesto škofa je zastopnik celokupnega episkopata Nemčije, namesto župnijskega odbora so zastopniki šestih nadškofij. Centralni odbor je tisti organ, s pomočjo katerega episkopat izvaja katoliško akcijo. Sestavljen je: a) iz zastopnikov vseh šestih nadškofij, b) laičnega predsednika in duhovnega svetovaleca, ki je v to delegiran škof, c) iz predsednikov šestih vej in njihovih duhovnih svetovalecev, d) iz poedincev.

Tako sestavljen centralni odbor ima poleg še omenjenih dveh nalog (vzgoja k apostolatu in apostolat sam) še sledeče posebne naloge: a) izvesti navodila episkopata, b) imati pravico, da stavi predloge škofijskim konferencam, c) zavzeti stališče v javnem življenju k aktualnim vprašanjem v smislu smernic episkopata. Centralni odbor potrebuje za svojo delavnost pisarno in glasilo.

Občinske volitve v Angliji

Pariz, 3. nov. AA. Iz Londona poročajo, da je po veliki zmagi socialistov pri občinskih volitvah na Angleskem in v Walesu voditelj opozicije Lansbury izjavil:

Dnevi sedanje Macdonaldove vlade so šteti, in kadar se bo na prihodnjih volitvah prebivalstvo izreklo o sedanjih vladi, bo današnja opozicija prišla na oblast z ogromno večino glasov.

Po drugi strani pa francoski listi sicer naglašajo veliko reakcijo, ki je nastopila zoper vlado pri občinskih volitvah na Angleskem, pri tem pa podurjajo, da ne gre pripisovati prevlekega pomena rezultatov občinskih volitev v državi, kjer takšne volitve nikoli niso imele izključno političnega značaja.

Ali namerava Roosevelt res uničiti francoski frank? Anglija smatra, da je »francoski položaj brezupen.«

Pariz, 3. nov. AA. Hlvas poroča: Glede na izliv zlata iz francoske Narodne banke, ki je v ostalem kaj neznanen za primeri z zlato rezervi, naglašajo v poučenih krogih, da ne samo temu ni vzrok Rooseveltov načrt, ker je ta izliv posledica plačil v Belgijo, Holandsko in Švico, razen tega pa ta načrt ne predvideva sistematskega nastopa ameriške vlade nasproti evropskim državam, ker zasleduje Roosevelt politiko, ki je omejena na gospodarski in denarstveni poskus in mu ni na umu prizadeti držav z zdravim valutno. Če izliv zlata iz francoske Narodne banke dokazuje mobilnost kapitalov, ki so se zatekli v Francijo, so nevarnosti te mobilnosti naprejene izključno samo na tekoče kapitalne, to je kvečjemu na kakih 10 milijard. Na vsak način pa ne kaže izravnavi nakupov zlata, izvirajočih iz neravnovesja trgovinske bilance, z gospodarskimi ukrepi, kakor n. pr. s pobiranjem posebne pristojbine od menjalnih poslov. Padanje zlate rezerve pa vzlic temu kaže nujnost finančne obnove v Franciji.

Položaj na Malti

London, 3. nov. c. Kakor se danes doznavajo, se je na večernejšem angleskem ministrskem svetlo govorilo o položaju na Malti. Prečitlo se je poročilo guvernerja na Malti o korakih, katere je storil proti vedno nevarnejši italijanski propagandi. Vlada je odobrila vse te korake, ker je Malta danes najmočnejša angleška pomorska baza v Sredozemskem morju, katere varuje pot v Indijo skozi Suez. Vlada je guvernerju na Malti odobrila pooblastilo, da definitivno likvidira italijansko iredentistično propagando, če treba, tudi z najenergičnejšimi sredstvi.

Revolverski napad na vlak

Dunaj, 3. nov. c. Preteklo noč je bil izvršen predrzen napad na poštni voz v bližini Maria Zella. Trije neznanci so vdrli v poštni vagon in z napetimi revolverji pogнали poštne uradnike v kot, potem pa so se lotili ropanja, odnesli so 10.000 šilingov gotovine, potem nekoliko denarnih pisem, o katerih še ni ugotovljeno, koliko je bilo v njih denarja, ter nekoliko priporočenih pisem. Potem so skočili z vlaka in se izgubili v mraku. Poštni uslužbenci so takoj ustavili vlak in se je takoj organiziralo zasledovanje razbojniške tolpe, toda niso je mogli izslediti. Tudi orožniška preiskava do sedaj še ni imela uspeha.

Kako je v Palestini

Jeruzalem, 3. nov. c. Napetost, ki so jo opazili zadnje dni v vsej Palestini, je danes znatno popustila. Izvršni odbor Arabcev je uvidel, kam vodi njegovo gibanje, pa je preteklo noč sklenil, da se z današnjim dnevom ustavi generalna stavka. Do te odločitve je prišlo nenadoma. Po aretacijah gotovih komunistov pa je videti, da se je komunistom posrečilo izkoristiti nezadovoljstvo Arabcev v vsej državi. Skupna bilanca neredov v Palestini v zadnjih dneh znaša 24 mrtvih, med njimi več redarjev. V bolnico pa je bilo prepeljanih 27 redarjev in 107 Arabcev. Od teh bodo nekateri kmalu podlegli ranam. Aretiranih je bilo nad 1000 ljudi, ki so bili potem večinoma zopet izpuščeni.

Naša trgovina z Italijo

Rim, 3. nov. k. Italijanska agencija objavlja podatke o italijanski in jugoslovanski trgovini v prvih osmih mesecih tega leta. Jugoslovanski uvoz v Italijo je znašal skupno 122.954.225 lir, italijanski uvoz v Jugoslavijo pa 82.139.901 liro. Pasivum trgovske bilance znaša za Italijo 40 milijonov lir, dočim je bila lansko leto bilanca pasivna na škodo Italije za 98 milijonov lir.

Novo avtomobilske ceste

Belgrad, 3. novembra. c. V gradbenem ministristvu je dogotovljen načrt za zgraditev novih modernih avtomobilskih cest v vsej državi. Kot ena izmed prvih cest bo zgrajena cesta Belgrad—Pančevo—Vršac, potem pa se namerava graditi cesta Belgrad—Zemun—Nova Sad—Sabotica. Zelo verjetno je, da bodo prihodnje leto pričeli graditi asfaltno cesto Belgrad—Zagreb, za katero je že določen znesek 800 milijonov dinarjev.

Utrinki

KONKORDAT Z NEMCIJO

Mons. Berning, škof v Osnabrücku, je govoril na katoliškem kongresu v Bremenu in tu je o konkordatu rekel tudi sledeče:

»V katoliški Cerkvi ni neznan princip avtoritete višjih. V Cerkvi ga je položil že njen ustanovitelj Kristus. Evangelij pravi, da je Sveti Duh naredil škofe, da vodijo in upravlja Cerkve. Katoliška vera čuva ves zakon resnice, zaupane ji od Jezusa Kristusa. Poslušajmo torej Cerkve... Po veri smo (Nemci) razdeljeni, a naj nas združi ravno ljubezen. Katoličani ne podpirajo države zaradi političnih računov, ne iz strahu pred pritiskom, ne zaradi koristitorja, marveč po ukazu vesti. Tudi država hoče, naj bo njen temelj krščanstvo, in to nam je všeč. Izkušnja nas uči, da materializem in liberalizem uničujeta narode, da države ne morejo napredovati, če Bog ni z njimi. Konkordat med nemško državo in Cerkvijo obema garantira njune pravice in svobodo, garantira za katoliško šolo, za svobodo katoliškega tiska. Neizkušnja mora biti svetelna Očetu in naši eldi za dar, ki sta nam ga dala s tem sporazumom, ki bo služil za umirjenje duš in obči blagor celega naroda.«

»MI SMO OPTIMISTI«

Pretekli teden je nemška katoliška mladina za sceto leto poročala v Rim in bila sprejeta pri papežu, kateri jo je ogovoril in ji med drugim takole dejal: »Mnogo je ezrovkov, da ste mi dobrodošli. Sami čutite, da je tako, posebno v tem za Nemčijo tako zgodovinski uri, še prav posebno pa v tej težki uri... Po temperamentu in po svoji volji smo optimisti. Najsi bo ta ura še tako težka, moramoendar reči, da je v nji veliko upanja. Prihodnost je v božjih rokah. In to je dobro. Mnogo huje bi bilo, ko bi mi ljudje mogli določati prihodnost in jo nositi v svojih rokah. V naših sreih mora živeti veliko upanje. Vendar to upanje ne izključuje vseh nevarnosti. Povem vam, da me hudo skrbi nemška mladina, hudo me skrbi tudi vera v Nemčiji... Mladina ima vse v rokah. V njej so bodoči nosilci družin, prinaša nove otroke družbi in Cerkvi... Vse prihodnje prihaja iz mladine. To vam priporočam, da bi vas pomirilo. Bodiite mirni, kakor smo tudi mi mirni. Opiramo

se na pomiri mednarodna javnost; zato bi bilo treba doseči ravnotežje v proračunu še pred stabilizacijo dolarja» Abel Gardyev po prav v kratkem predložil obn načrt, po katerem naj se doseže proračunska ravnotežje še pred 31. decembrom t. l.

Washington, 3. nov. o. Ameriška vlada se diplomatičnem polom obvestila Pariz in London, da se bo sklep o kupovanju zlata izvršil zelo pogojoma. Amerika bo kupovala zlato samo v zelo majhnih količinah, da bi še dalje mogla znizati dolar in zvišati cene brez vsake nevarnosti za evropske valute. V tukajšnjih političnih krogih se trdi, da je odločitev o kupovanju zlata samo nov eksperiment predsednika Roosevelta, ki velja samo za Ameriko. S tem se hoče doseči nadaljnje zvišanje cen in pomnožitev poslovne delavnosti. Zaenkrat ne bo povratka k zlati valuti, temveč bo vlada skušala obdržati dolar na višini, ki odgovarja stvarnim in dnevnim potrebam gospodarskega življenja.

Zdravilec raka Poljšak - pred dunajskim sodiščem

Dunaj, 3. nov. AA. Včeraj popoldne je bila pred dunajskim kazenskim sodiščem razprava proti raziskovalcu raka Alojziju Poljšaku, ki je bil preje v Jugoslaviji. Poljšak se je moral zagovarjati radi mazašča. Zdravil je na raku obolele osebe z neko mazo in kapljicami, ki jih je sam iznašel. Na razpravi pa je šef dunajske klinike dr. Funtzke izjavil v korist obtoženca in trdil, da je Poljšak s svojimi zdravili ozdravil gotovo število na raku obolelih oseb, zlasti v začetnem stadiju bolezni. Sodišče se je dalje prepračilo, da Poljšak od bolnikov ni pobiral nobenih posebnih nagrad. To so potrdile tudi priče. Svoječasno pa je avstrijsko ministristvo za socialno politiko obtožencu naklonilo celo podporo v znesku 6000 šilingov, da bi mogel nadaljevati svoja zdravstvena raziskavanja. Nazadnje pa se je sodišče tudi prepračilo, da Poljšakova zdravila v mnogih slučajih niso nasila. Glede na vse te okoliščine je sodišče Poljšaka oprostilo.

Politične iz Belgrada

Belgrad, 3. nov. AA. Prvi redni sestanek narodne skupščine bo v četrtek, 9. t. m. ob 11 dopoldne. Na dnevnem radu bo otvoritev seje nar. skupščine na podlagi čl. 32 ustave in določitev dnevnega reda.

Prvi redni sestanek senata kraljevine Jugoslavije se bo vršil v četrtek, 9. t. m. ob 10.30 dopoldne z dnevnim redom: otvoritev seje, čitanje ukaza Nj. Vel. kralja in določitev dnevnega reda. Danes od 11 do 13 se je vršila seja ministristvskega sveta pod predsedništvom dr. Milana Sršića.

Hmelj

Zalec, 3. novembra. Kupčija je neizpremenjena mirna in se z nakupovanjem hmelja polagoma nadaljuje. Letošnji pridelek hmelja neizpremenjeno 60—70 Din za kilogram. Nendar so večje partije prvovrstnega blaga v zelo čvrstih rokah in zato najvišje cene dejansko niso vedno dosežene. Tako je tudi danes bilo največje efektivnih zaključkov po 64—65 Din za kilogram.

Zatec, 3. novembra. Kupčija se v manjšem obsegu polagoma nadaljuje in je večje povpraševanje predvsem za prvovrstno blago. Tekom današnjega dne se je plačevalo po 62—67 Din za kilogram.

Osebnosti

Belgrad, 3. novembra. AA. Premešeni so: Rudolf Merlini, prometnik v 8. skupini prometno-komercialnega oddelka ravnateljstva državnih železnice v Ljubljani, na postajo Ljubljana, glavni kolo-dvor, Milan Cepuder, upravni uradnik v 8. skupini na postaji Zalog, na prometno-komercialni oddelku ravnateljstva državnih železnice v Ljubljani. Ignacij Kopač, šef postaje Dobropole, na postajo Ljubljana gl. kol. Peter Bauer, prometni uradnik na postaji Velika Loka, za šefa postaje Dobropole. Gotfrid Peršič, šef postaje Vrhnika, na postajo Ljubljana gl. kol. in Ivan Toporiš, šef postaje Zalog, za šefa postaje Kranj.

STANOVSKA DRUŽBA

V svoji nadaljnji razpravi o gospodarsko-socialnih nalogah katoličanov je opal dr. Wiesinger odločno poudaril, da je naša naloga delati za novi družabni red, kakršnega hoče papež. »Papež zahteva stanovski red, ki naj bo v prihodnje nosilec gospodarskega in družabnega življenja... Stan je, e nasprotno z razredom, člen družabnega telesa... Kakor so sosedje združeni v občino, tako so v istem stanu združeni ljudje istega poklica. V tako urejeni družbi ni razredov rečnih in razredov bogatih. Stanovi pa so po naravi avtonomni e svojem območju in niso, kakor to hoče laicizem, od totalne države le nisko, ki jih obkrožuje za svoje delo... Družba je torej res organizem, e katerem en ud pomaga drugemu. Prav kakor uči sv. Pavel: »Ce en ud trpi, trpe z njim vsi drugi. In če se eden vesel, se veselo z njim vsi udje.« Propad družbe po kapitalizmu obkrožuje papež z besedami: »Ne-ko tako celote in razbito človeško družabno življenje je bilo tako razbito in skoraj ubito, da so ostali le posamezni ljudje in centralna država.« To pa je bilo v škodo državi... Naša naloga bodi. Početke takega stanovskega reda, n. pr. obrtne in kmetijske zdruge, delavska strokovna društva, zbornice podpirati in graditi. Tam, kjer je prilika, delati za slogo in sporazum e stanovskem snovanju. Kakor je važna ljubezen, še prej je treba vendar le pravico... Enciklika zahteva, da se delavce deproletarizira... Pogoj vseh gospodarskih in družabnih prenov je e izboljšanje nraznosti. Socialno vprašanje je e prvi vrsti versko vprašanje.«

Študijska knjižnica v Ljubljani je v stiski zaradi pomanjkanja prostora

Prav zadnja ura bje naši študijski in nekdanji licejski knjižnici v Ljubljani. Vse bi se bilo, če ne bi bili prostori na Poljanski gimnaziji, v kateri je nastanjena, že zdavnaj postali premajhni. Nihče skoraj ne ve, ko hodi mimo gimnazije na Poljanah, da je ves trakt, ki gleda na desni proti cesti, in trakt, ki gleda proti dvorišču, do strehe napolnjen s samimi knjigami. Knjižnica je dosegla doslej že tekočo številko 50.000, vendar to število še z daleka ne predstavlja števila zvezkov, ki so spravljani na razmeroma tako majhnem prostoru. Ker je pod posamezno številko marsikdaj spravljenih cela vrsta zvezkov — pomislimo le na Dom in svet, na letnike naših časopisov, znanstvena dela



Ročna knjižnica. Knjige v omaraš se kar izgubljajo med knjigami, ki so naložene v velikih skladih po mizah in stoli. Nad omarami segajo do stropa skladi številnih letnikov naših slovenskih mesečnikov in revij. Natrpanost onemogoča preglednost in hitro postrežbo.

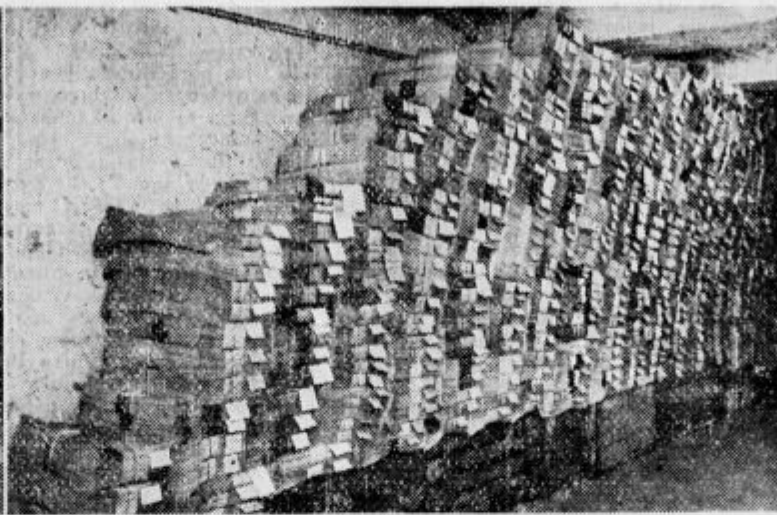
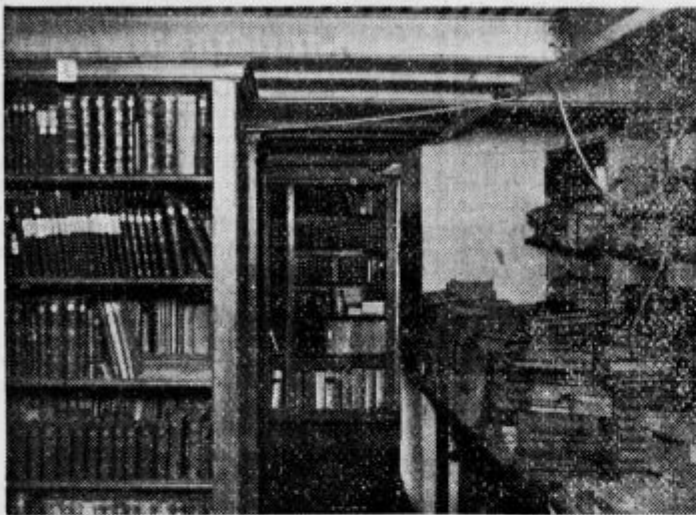
itd. — je približno pravo število zvezkov, ki jih hrani knjižnica, okrog 250.000. Vso to ogromno množico knjig se je posrečilo natrpati v trakt, ki gleda proti Poljanski cesti, in v trakt, ki se dotika tega in kateri gleda na dvorišče gimnazije. Vsak od teh traktov ima kletne prostore, nato pritličje in dve nadstropji. Pritličje, kakor tudi nadstropji, imajo vedno vmesni strop, ki deli razmeroma visoki prostor v dva dela. V vsakem takem delu so omare s knjigami, tako, da je v vsakem traktu po šest skladišč knjig.

Ni tukaj mesto, da bi razpravljali o lepi zgodovini nad 150 let stare knjižnice, ki ima dragoceno dela, kakršnih ne premorejo mnogo bogatejše knjižnice. Vendar je zanimivo, da je danes uprava prisiljena, da niti ne nabira več darov v knjižni obliki. Prostora manjka in zato je boljše, da blagohotni mecenarji svoje dragocenosti na svojih stanovanjih. Poleg že omenjenih dveh traktov ima knjižnica v pritličju proti Poljanski cesti in naprej proti glavnemu vhodu še druge uradne pro-

store, katerim se prav tako pozna velikanska natrpanost. Najprej je soba s katalogi, v katerih so hranjeni poleg večinoma sedaj rabljenih seznamov tudi vsi katalogi knjižnic in zbirk, ki so v teku 150 let pomnožile bogastvo študijske knjižnice. Ob tej sobi je upravnikova soba, ki skriva v skromnih omara največje dragocenosti. V starih omara so zloženi dragoceni incunabli, to je pred letom 1501 tiskane knjige in rokopisi še starejšega datuma, kakor tudi rokopisi naših pesnikov in pisateljev. Druge knjižnice hranijo take dragocenosti v tresorjih, ki so popolnoma ognja varni, tako da tudi najhujši požar ne more uničiti teh vrednosti. Pri nas pa je edina zaščita ta, da imajo omare mesto običajnih vrat železne žaluzije. Četudi bi morda železo zdržalo nekoliko časa požar, bi vendar ob izbruhu ognja lesene stene prav tako zgorele. — Naslednja soba je vsem obiskovalcem študijske knjižnice znana čitalnica, ki prav gotovo ni večja kakor srednja gostilniška soba. Kdor je hodil po drugih mestih, se je mogel čuditi razkošno opremljenim in velikanskim čitalnicam univerzitetnih knjižnic, pri nas pa moramo biti zadovoljni z nekaj mizami v sobi, ki ima tri okna. Pa to še ni najhujše, ko bi pomanjkanje prostora ne zadevalo delovanja knjižnice v drugih primerih. Prav gotovo si ne moremo misliti, kako naj v naslednji sobi uspešno in hitro delajo trije uradniki, ki sede vsak ob svoji mizi, založeni ob kupih knjig, da jih skoraj ni videti izza njih. Vsak zase bi rabil najmanj tako veliko sobo, kakor jo imajo vsi trije skupaj. Za tem je še tako zvana ročna biblioteka. V tej sobi so zložene vse knjige, ki se rabijo vsak dan po večkrat. Tu najdemo slovarje vseh vrst, slovnice in seveda tudi letnikov naših časopisov tu ne sme manjkati. V mali sobi je že toliko knjig, da prav gotovo ročna knjižnica ne dosega več svojega namena. Omoogočala naj bi hitro postrežbo, dvomimo pa, če je med kupi knjig, ki leže razvrščene po mizah in zabojih, mogoče hitro najti knjigo, ki leži morda prav na dnu sklada.

Najbrdkeje pa mora zadeti zlasti vse tiste, ki imajo vsak dan opravka s knjižnico in ki so ji posvetili svoje delo, dejstvo, da se dan za dnem večja škoda, ki nastaja radi pomanjkanja prostora. V ročni knjižnici so na pr. nad omarami zloženi v visokih skladih letniki slovenskih mesečnikov, ki so, ker so v bližini okna, zaviti v posebne zavojce. Zakaj dnevna luč močno škoduje običajnemu papirju, ki postane po nekaj letih krhek in preperel. V knjižnici, ki je v obeh traktih, radi natrpanosti ni mogoče kuriti. Prav tako ni mogoče radi zgrajenih vmesnih stropov odpirati oken in zračiti skladišča. Zato je kar običajen pojav, da se zlasti v pritličju prijemajo knjige plesnobe, ki uničuje tudi najlepše in najboljše knjižice. Ker dobiva knjižnica obvezne izvide vseh periodično izhajajočih izdaj iz vse države, je zlasti težko spraviti časopise in revije. Celo v kleti, ki ni niti najmanj primerna za radi vlačje, leže ogromni skladi časopisov in čakaio boljših časov. Vprašanje je seveda, če jih bodo dočakali. Po doseganju naraščanju knjižnice je prav gotovo, da bo v teku nadaljnjih deset let, če se knjižnica ne preseli v večje prostore, uničenih nešteto dragocenih zvezkov, poslovanje pa ji bo onemogočeno že mnogo prej.

Prepričani smo, da se bo vsaj ob zadnji uri, ko se da še vse kolikor toliko rešiti, našla rešitev, ki bo omogočila preselitev knjižnice v večje prostore. Vzorna bi postala seveda ta rešitev, če se uspešno izvede akcija za univerzitetno knjižnico, ki bi združila sedanje študijsko knjižnico s knjižnicami univerzitetnih institutov.



Slika na levi: Pogled v knjižnično sobo v pritličju, v traktu, ki gleda proti Poljanski cesti. Omare, predali in mize so tako natrpane s knjigami, da je vse skupaj bolj podobno skladišču kakor pa knjižnici. Omare niso visoke, prav tako ni vmesni strop iz traverz in lesenih lat nič višji, to pa zato, da vsak knjižničar lahko poseže na najvišjo polico brez lestve, in ker je pritličje kakor tudi vsako nadstropje razdeljeno v dve skladišči, ki sta drugo nad drugim. — Slika na desni: Klet v traktu, ki gleda na dvorišče. Nad njo je zopet ves trakt natrpan s knjigami, ki so zložene v šestih skladiščih. V kleti, ki sploh ni primerna za shrambo knjig, vidimo radi pomanjkanja prostora na zabojih zložene številne letnike časopisov

Prof. Silvo Breskvar:

Novembersko nebo - Kozmični žarki

V poznem večeru vedno bolj prevladujejo zimska ozvezdja. Najprvo se prikažejo Gostosevci, skupina zelo blizu skupaj stojčih zvezdic. Za njimi pa Aldebaran, svetla zvezda rdečkaste barve. Za temi zvezdami, ki pripadajo Biku, vzhaja Orion, najlepša skupina zvezdnatega neba. Severno od njega se dviga iznad obzorja ozvezdje Dvojčkov. Na večerni strani se poslavljata Herkul in Gonič (Bootes), pa tudi Orel leze iz svoje gospodovalne lege nazdol proti zahodu. — Sredi južnega neba blesti Fomalhaut v Južni ribi, nad njim pa žarijo zvezde Kita. Visoko nad njima se razprostirata Andromeda in Pegaz. Njune glavne zvezde tvorijo velik četverokotnik, ki ga hitro opazimo izmed drugih zvezd. — Na severu je Veliki voz zelo nizko nad obzorjem. Desno in levo od Severnice sta skoraj v enakih višinah Vega in Liri na večerni in Kozica v Kočijažu na jutranji strani. Visoko nad nami plava Kasiopeja v Rimski cesti, ki se sedaj boči od vzhoda do zahoda čez nočno nebo.

Izmed premičnih zavzema Venera glede sijaja prvo mesto. Premika se v Strelcu na zahodni strani in je kot Večernica najsvetlejša zvezda za Soncem in Luno. V Kozorogu, ne daleč od Venera svetli Saturn s svojo medlo svetlobo. Mars se ne vidi, skril se je v sončne žarke in Jupitra v Devici opazimo le v svetlobi jutranje zarje

Od vseh pričakovanih nebesnih prikazni nudi Luna najzanimivejše. Na svojem potu okoli zemlje sreča mnogo zvezdnih skupin in premičnice. Zato more služiti novincu kot zvezdokaz in v enem mesecu more spoznati najvažnejše zvezde in ozvezdja. Na večer 3. nov. pokrije del Gostosevcev. Ker je 2. t. m. v ščipu, njen velik sijaj zelo ovira opazovanje z golim očesom. Zelo si pomagamo z dobrim kukulom. 21. novembra sreča o polnoči Venero, ki jo celo pokrije za južne dele zemlje. Isto napravi naslednji dan zvečer s Saturnom, pa tudi tega v naših krajih ni mogoče videti.

November je bogat utrinkov. Od 14. do 18. bodo padali Leonidi, od 17. do 23. pa Andromedidi.

Od pamtveka so si ljudje na jasnem, da nam pošilja Sonce svetlobne in toplotne žarke. Tudi Luna, premičnica in ostale zvezde nam jih pošiljajo, le da pri njih v velikanski meri prevladujejo svetlobni žarki — saj bi teh zvezd sicer ne mogli videti — toplotni pa so tako malenkostni, da jih moremo ugotoviti le z občutljivimi fizikalnimi pripravami.

Danes pa vemo, kar se pred letom 1910 nobenemu človeku, niti znanstveniku, še sanjalo ni: Našo Zemljo ne oblika le svetloba in toplota nebesnih teles, temveč tičimo tudi v morju silnih, ne vidnih žarkov, ki jih je za desetino vseh teh, kar nam jih dajejo Sonce in zvezde!

Ugotovljeno je, da prihajajo iz globlin svetovnega prostora, kozmosa, pa jih zato imenujemo kozmični žarki. Od vseh strani zade-

vajo Zemljo in kar je najbolj čudno, vedno v enaki meri pomeči in podnevi. Naravno bi bilo smatrati Sonce za vir teh žarkov. Dognali pa so, da nima nobenega vpliva nanje, ker bi jih moralo biti po tej domnevi pomeči veliko manj kakor podnevi. To pa je v nasprotju s prejšnjo ugotovitvijo.

Od vseh žarkov, kar jih poznamo, imajo kozmični največjo jakost. Jakost ali moč žarkov merimo z njihovo lastnostjo, prodreti skozi določene snovi. Znano je, da more svetloba le skozi prav tanke liste kovin (zlata, srebra, ...) skozi debelejšje pa se ne more prikazati noben svetlobni žarek. O Röntgenovih ali X-žarkih pa vemo, da morejo prodreti debelejšje kovinske plasti in da morejo skozi mehkejšje dele človeškega telesa. Zato jih uporabljamo v zdravilstvu, za ogledovanje notranjih delov človeka. Ker morejo skozi debelejšje plasti, zato so Röntgenovi žarki močnejši, njihova jakost je večja od navadnih svetlobnih žarkov. Čim gostejša ali težja je kaka snov, tem težje jo žarki prodrejo. 5 cm debela svinečna plošča posrka vse tudi najmočnejše Röntgenove žarke.

Jakost kozmičnih žarkov pa je tako silna, da morejo prodreti nad 5 metrov debelo ploščo svineca ali skoraj 100 metrov debelo plast vode! Tudi naše ozračje jih nekaj posrka; toliko kot 10 metrov globoka voda. V vsej jakosti bi le tedaj dospeli do zemeljske površine, če bi ne bilo ozračja Zemlje. Čim višje se dvignemo v zrak, tem manjši je njegov vpliv na kozmične žarke, tem lažje jih ščurimo. Da bi jih proučevali, se je dvignil Piccard dvakrat v zračne višave, pred kratkim pa Rusi, ki so uotolkli njegov višinski rekord.

Vidimo, da je jakost kozmičnih žarkov silno velika; stokrat večja od vseh do sedaj poznanih žarkov. Če bi jih hoteli proizvajati, bi morali imeti električne napetosti, ki presegajo 20 do 50 milijonov voltov. Niti narava ne ustvarja ob hudi uri tako visokih napetosti.

Znanosti se do sedaj še ni posrečilo razvzljati uganke teh žarkov. Njihov obstoj in njihove lastnosti — kolikor jih pač poznamo — vse je tako skrivnostno, da ne drži nobena podmena, čeprav so učenjaki navedli razne, dostikrat silno bistroumne razlage njihovega postanka. Le eno najbrže drži. Prihajati morajo iz prostorov, ki so zelo daleč od Zemlje, tako daleč, da v kraje njihovega rojstva ni prodrl niti najmočnejši daljnogled sveta!

Kakšen je njihov vpliv na človeka in na vse kar je na Zemlji? Poznamo dober in slab učinek sončnih žarkov na naše telo. Vemo tudi, da mnogo jačji Röntgenovi žarki uničijo strasnega raka na človeškem telesu, morejo pa tudi povzročiti težke, nezaeljljive rane na onih delih, ki so bili predolgo obsijani od njih. Kozmičnim žarkom pa smo izpostavljeni noč in dan, leto za letom in niti najdebelejšje zidovje jih ne zdrži. Morali bi globoko pod Zemljo, v rudniške rove, da bi bili varni pred njimi. Po njihovi silni jakosti sodeč, bi morali imeti neizmeren vpliv na naše življenje in na naše telo, a vendar ne poznamo niti najmanjšega njihovega učinka!

Mnogo skrivnost nosijo kozmični žarki s seboj. Rešitev njihove uganke bo gotovo pojasnila marsikatero prikazen v vesoljstvu in ne navezadnje tudi na naši Zemlji.

Nekaj povsem novega — po učinku in vonju!

Milo Elida 7 cvetic! Veda pravi o njem: je voljno, neguje kožo in ima dosti maščobe. Žene, ki precej zahtevajo, pravijo: čudovito milo, vonj, kakršnega ti srce poželi... času primer-no tudi zato, ker je poceni.

ELIDA



MILO



Zaradi kač zaprli šolo

Iz Kratove na Hrvaškem poročajo: Tukajšnja ljudska šola ima v prvem nadstropju učilnico, kjer se vrši pouk četrtega razreda. Pred nekaj dnevi je imela v učilnici svojo uro učiteljica Šaranovič. Otroci so mirno poslušali njeno predavanje, naenkrat pa je tišino pretrgal strašen vrisk. Neka učenka v zadnjih klopih je, vsa pobledela v obraz, obupno zavpila na pomoč. Učiteljica je takoj stekla k njej, misleč, da ji je slabo, toda na svoje veliko presenečenje je zagledala, da se dekletu okrog nog zvija velik gad. Ustrašila se je še učiteljica in pričela klicati na pomoč, otroci pa so zbežali na dvorišče. V sobi sta ostali samo še učiteljica in učenka. Klice na pomoč je slišal šolski sluga, ki je pritekel v razred ter brez pomišljanja zgrabil kačo za vrat, jo odtrgal od dekličinih nog in jo na mestu ubil. Gad deklice k sreči še ni pihel.

Vsi so bili prepričani, da je gad slučajno prilezel v učilnico, in zato se je pouk nadaljeval. Čez pol ure pa so otroci spet začeli klicati na pomoč in bežati iz razreda. Iz razpoke v zidu je namreč prilezel drugi, še večji gad. Pouk se je zopet nadaljeval, toda vsak dan je prilezlo iz razpoke v zidu po nekaj gadov. Do sedaj so jih ubili nad 20. Upravitelj je zaradi tega zaprl šolo, ker bodo pregledali vse zidovje

in razpoke ter šolo očistili nevarnih kač. Mi-slijo, da se je v učilnico splazilo več gnezd gadov z namenom, da tam prezimijo. Zaradi gorkote pa so se kače prebudile in prilezle na svetlo.



Težko delo pred zaključkom delovnega časa pač ne spada med prijetnosti. Tu pomagajo samo dobri, osvežujoči

bonboni, ki dajejo tudi utrujenemu človeku moč in razmah.

Kdor Kiki zavziva, se dobro počuti

Kdor Kiki zavziva, je dobre volje.

Kiki čudež osvežitve in poživiljenja.

PROIZVAJA: UNION, ZAGREB.

Kaj je z gradom v Soboti?

Med gradovi v Slovenski Krajini predstavlja arhitektonsko pomembnejšo stavbo edino grad v Soboti, nekdanj last grofa Szapáryja (slika gl. v Grudnovi Zgodovini sloven. nar., str. 552). Okrog gradu se razprostira obširen park in po pametni preureditvi bi lahko postala to mična točka danes popolnoma zanemarjene Soboti! Toda lastniško vprašanje sobočkega gradu še ni rešeno. Zanj se je potegovala sobočka občina, toda pojavile so se ovire in danes ne ve dati nihče jasnega odgovora, kdaj ter kako bodo zadevo gradu rešili. Umetnostne in knjižne zbirke, ki so se nahajale v gradu, so bile pred leti prodane, tako da je nekaj slik in pohištva prišlo v ljubljanski Narodni muzej. Mozaika na zunanji steni pa so barbarsko sneli! Po-udariti je treba dve stvari, naj se reši vprašanje na ta ali oni način: prvič mora v njem dobiti mesto muzejska zbirka Slovenske Krajine, drugič pa mora grad s parkom postati oporišče za regulacijo Soboti — skrajni čas je namreč že, da se je lotijo!

— Pri odebelelosti vzbuja redna zdravilna uporaba naravne »Franz Josefovce« gorenice jako delovanje črevesa in dela telo vitko.

Ljubljanske vesti:

Vode zopet naraščajo

Ljubljana, 3. novembra.

Vode, ki od deževja v prejšnjem tednu še vedno niso padle na normalno stanje, so danes zopet pričele nevarno in grozeče naraščati, v glavnem okoli Ljubljane. V noči na danes je padlo veliko dežja, zlasti pa je bilo danes dopoldne kar nepretrgano. To je povzročilo, da so naglo pritekle naraščati Sava, Ljubljanka, Gradaščica in barjanski pritoki.

Od zadnjega deževja sta bili Hauptmance in Lipe, dve barjanski vasi na pomeirju mestne občine, stalno pod vodo in je voda stala v hišah. Zadnja dva dni, ko je deževje prenehalo, pa so imeli prebivalci upanje, da bo voda le odtekla. Na Llovici je bila n. pr. cesta pod vodo in je danes zgodaj jutraj celo odtekla s ceste. Naenkrat pa se je pričela zaradi deževja voda v rekah naglo dvigati in po vodi je šlo upanje prebivalcev Hauptmance in Lipe, da bodo njihove hiše kaj kmalu na suhem. Na Llovici je voda zopet pričela ogrožati cesto, medtem, ko je Lžanska cesta v glavnem še prosta vode. Do popoldne pa vode še vedno naraščajo, zlasti pa povzroča prebivalstvu skrb naglo naraščanje Iške, Iščice, Prošce in drugih pritokov.

Vsa velika množina vode so skoraj povečini odteka skozi Gruberjev prekop, kateri je narastel že skoraj do iste višine, kakor vedno naraste ob vsakem večjem dežju — če je Ljubljanka zaprta. Le še kakaga pol metra manjka Gruberjevemu prekopu pri Karlovškem mostu do one višine, ki jo je dosegel pri septembrskih povodnjih. Zatvornica v Trnovem je le deloma odprta, odprta sta namreč le srednja dva predela. Najbrže bo kazalo odpreti še nadaljne predele zatvornice, tako, da bo imela voda tudi skozi mesto prosto pot.

Pri Vevčah je Ljubljanka dosegla vrh brega ter manjka le še nekaj centimetrov, da se voda ne razlije. Voda pa počasi še vedno narašča in bati se je, da bodo prebivalci Vevč, Fužin in nižjih krajev zopet doživeli povodenj, četrti ali peti v letosnjem letu. Tudi Sava je narastla do vrha korita ter močno trga bregove ob vsej dolžini na ljubljanskem polju. Enako kakor za Ljubljano se je bati tudi za Savo, da ne prestopi svojih bregov.

Nova tramvajska proga

Medtem, ko je nova tramvajska proga od Sarabona na Smartinski cesti čez Masarykovo na Dunajsko cesto že končana in tramvaj že vozi po njej, se dela na Zaloški cesti kar ne morejo premakniti z mrtve točke. Že cele tedne vozi tramvaj le do Sv. Petra, odkoder morajo ljudje peš merati blato, če hočejo priti v Moste. Zaloška cesta, že od nekdaj neobdeljena pastorka, med vsemi cestami bele Ljubljane najbolj blatna in zanemarjena, brez hodnikov in tlaka, je sedaj podobna ogromni razvalini. Vse je prekopano. Človek ne ve, kam bi stopil. Tramvajska proga je nekako do Slajmarjevega doma že položena in narejena, a od tod dalje proti Sarabonu ne pridejo nikamor naprej. Res je, da deževje dela občutno škodo pri delih. Toda, kaj hočemo, ko pa v tem času navadno ni lepega vremena! Take reči se delajo spomladi in poleti, ne pa v deževni jeseni. Poleg tega pa v spodnjem koncu še vedno prekopujejo za kanalizacijo, znižujejo cestišče, zvišujejo nasuti hodniki ob Leonišču, tako da je za pešca hoja po tej cesti res prava muka. Ko bodo vse to uredili, bodo pa morali znižati zabetonirane jaskše, ki vodijo v kanale. Pravkar so namreč te jaskše naredili v isti višini s cestiščem. Ker pa sedaj cestišče znižujejo, bodo morali znižati še te pravkar zabetonirane jaskše. Ko bo vse to narejeno, bo prišlo pa kaj drugega na vrsto, mi bomo pa hodili po blatu in čakali, kdaj bodo nehali razkopavati ali pa kdaj bo stekel tramvaj po novi progi. Tak način javnih del pa se nam ne zdi smoten, ker je drag in počasen. Tudi tu velja stara beseda: Vsako stvar ob svojem, to je ob pravem času!

Kaj bo danes?

Dramas: »Pravica do greha«. Red Četrtek.
Opera: »Ol-Öl«. — »Začarani pluci«. Red Sreda.
Kino Kodeljevo: Ob 8: »Jony ukrade Evropo« (Harry Piel).
Zvočni film Polje: danes zaprto (radi generalne reparature).
Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra c. 78, in mr. Hočevnar, Celovška c. 34.

○ Sv. maša za turiste v palači Vzajemne varovalnice bo v nedeljo ob pol 7 jutraj.
○ Veseloliga »Roksie na odru Rokodelskega doma. Glavna junakinja nadvse zanimive veselolige »Roksie je mlado dekle, ki s svojo preprostostjo in naivnostjo rešuje najrazličnejša vprašanja. Mnogo veseloliger je že šlo preko odru Rokodelskega doma, pa tako nepriljubljeno veseloligo je vzbudila malokatera, kakor jo bo igra »Roksie«. Občinstvo naj si oskrbi vstopnice za nedeljsko predstavo danes zvečer od 6—8, ali jutri dopoldne od 10 do 12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Pričetek predstave je jutri ob pol osmih zvečer.

○ Pravica do greha. Ena najboljših čeških veseloliger je Wernerjeva Pravica do greha. Naša drama jo ponovno vprizori v soboto, dne 4. t. m., za stalni abonma Četrtek. Delo je polno prave komike ter zabava poslušalca od prvega do poslednjega prizora.

○ Uprava združenja mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo, da bodo mesnice in stojnice v mestu Ljubljani od 1. novembra do 1. aprila 1934 ob nedeljah ves dan za-

prte, zato bodo pa odprte ob sobotah do 19. — Vsakdo naj se torej preskrbi z mesom pravočasno v sobotah.

○ Na velikem koncertu Učiteljskega pevskega zbora, ki se vrši v ponedeljek 6. t. m. ob 20 v Unionski dvorani, nastopi poleg 70 članov Učiteljskega zbora še 60-članski mešani zbor državne učiteljske šole v Ljubljani. Kot solist sodeluje operni pevec g. Julij Betetto, na klavirju pa spremljata zbor kapelnik dr. Švara in Dušan Marčelja. Prof. Srečko Kumar je eden najizrazitejših in najagilnejših naših dirigentov, ki vodi poverjeni mu zbor vselej do resničnega uspeha. Obisk učiteljskega koncerta najtopleje priporočamo. Naše zanimanje naj bo delno plačilo učiteljem-pevcem, ki prihajajo od daleč k skušnjam v Ljubljano ter žrtvujejo velik del svojega prostega časa za zvišanje umetnosti. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

ZIMSKI PLASČI

205.-- Din športni plašč

290.-- Din plašč iz baržuna

342.-- Din plašč s kožuhovino

ANT. KRISPER

Mestni trg št. 26 — Stritarjeva ulica št. 1—3. LJUBLJANA

○ V teh težkih čas' h je smeh in oddih blagodejen bolj kot kdajkoli, zato bo sleherni, ki posesti v nedeljo, dne 5. novembra, premijera »Turških kumar«, prišel na svoj račun. Burka vsebuje nebroj vlezabavnih tipov in pa komičnih situacij, v katerih se suče trgovci s kumarami, Vrhek — Cesar, njegov zet nadučitelj Picek s sinjo brado — Kralji, Vrbova žena — ga. Mira Danilova, in gledališki igralec Zajec, ki nastopa kot Fregoli — g. Železnik. Višek situacijske komike je dosežen v tretjem dejanju v turškem haremu, ki ga je posredoval Vrhek po turškem paši in kjer se sreča s svojimi podedovanimi štirimi ženami odaliskami. Premijera se vrši izven abonmana in se v rednem abonmanu ne bo igrala. Rezervirajte vstopnice! Gostje z dežele! Napišite karto in si rezervirajte mesta, da ne pridete zaman k večerni blagajni. Ljubljanci! Rezervirajte telefoničnim putem sedeže (telef. št. 2231 ali 2306). Smeha bo dovolil.

○ Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana priredi kot nadaljevanje razprav o predlogih kluba inženjerjev in arhitektov-pripravnikov o uvedbi javnih del kot sredstvu za ozdravljenje gospodarstva predavanje v ponedeljek, dne 6. novembra ob 20 v lokalnu na Kongresnem trgu 1/II (poslopje Kazine). Predaval bo gosp. Zoran Hribar o predlogu za izhod iz finančne krize. Vabljeni so vsi člani in po njih vpleteni gosti.

○ Šolska poliklinika se seli iz barake na vrtu učiteljske v Gledališko ulico. Selitev bo trajala do 15. novembra in so ordinacije na polikliniki do tedaj ustavljene, razen na očesnem oddelku, ki se še zadovoljuje s staro barako. Zdravniki poliklinike medtem časom preiskujejo otroke po šolah.

○ Trk avta s kolesarjem. Blizu Zmajskega mostu je trčil neki avto v kolesarja, 19letnega

mesarskega vajenca Alojzija Žirovnika, uslužbenega pri mojstru Zakrajšku, Poljanska cesta št. 54. Avto je Žirovnika prevrnil s kolesa. Pri padcu si je Žirovnika zlomil desno nogo. Zdravi se sedaj v bolnišnici.

○ Glas od doma. — Klub primorskih akademikov vprizori v petek, 10. t. m. v spomin rapalskega dne v opernem gledališču primorsko revijo »Glas od doma«. Opozarjamo že naprej na to kulturno in propagandno prireditel.

SLASČICARNA IN KAVARNA PETRIČEK
Aleksandrova c. 6 — nudi izbrano čajno pecivo
25 različnih vrst. — 1 kg 65 Din.

Sklepi seje magistralnega gremija

Ljubljana, 3. novembra.

Danes je bila seja magistralnega gremija, na kateri je bilo sklenjeno:

Na poročilo mestnega gospodarskega urada se nadalje odda v najem mestni buffet »Lilova« Josipini Montilija do 1. aprila 1934 proti mesečni najemini Din 500. Po preteku te dobe se bo poslopje odstranilo. — Magistratna telefonska centrala se v sedanjem stanju ne more več obremeniti niti za en priključek. Nastala pa je potreba, da se dobi priključek za najmanj 10 števk. Po proračunu tvrdke Siemens bi to povečanje telefonske centralne stalo okrog Din 18.000. Znesek naj se vstavi v proračun za leto 1934. — Dragu Bordonu, višjemu polic. stražniku, se podaljša zakup mestne parcele št. 123 k. o. Poljansko predmestje za 3 leta proti letni zakupnini Din 100; zemljišče leži pri mestni klavirnici. — Oskrbovanje grobov na pokopališču pri Sv. Križu izvršuje doslej upravitelstvo Sv. Križa. Pogodba pa je potekla 31. avgusta letos; sklene se, da se pogodba podaljša proti letni odškodnini 3.315 Din. — Albin Hraster ima v zakupu mestni travnik ob Cesti dveh cesarjev. Kakor vsako leto, so mu tudi letos prebivalci Mestnega loga in tamkajšnje okolice napravili na travniku veliko škode; prosí, da se mu zakupnina zniža na Din 1000 in se mu ugodí. Prihodnje leto pa se odda travnik v zakup mestni pristavi proti isti zakupnini.

Na poročilo mestnega gradbenega urada se sklene sledeče: dobava inventarja za Delavski dom je bila razpisana po javni licitaciji. Posamezni inventar se odda: 1. kuhinjski pribor ali jedilni pribor tvrdki Franc Golob za Din 4980; b) kuhinjski pribor tvrdki Stanko Florjančič za Din 1067; c) pločevinasta posoda tvrdki Franc Stupica za Din 5360; d) emailirana posoda tvrdki Stanko Florjančič za Din 6201; e) aluminijasta posoda tvrdki Franc Stupica za Din 902; f) suha roba tvrdki M. Bernik za Din 1435; g) pljuvalniki in pepelniki tvrdki Stanko Florjančič po Din 1140 odnosno po Din 3; h) emailirane napisne tablice v poslopju tvrdki Franc Bulc za Din 1835; i) žigosane inventarja in kovinski priveški za ključke tvrdki Josip Štirn za Din 3466; j) emailirane črke na fasadi tvrdki Franc Bulc za Din 2200; k) linolej tvrdki A. E. Skaberne za Din 8072; l) porcelan in steklo tvrdki A. Agnola za Din 2515 odn. Din 1064.

Ofertalne licitacije za napravo hišnih tablic se je udeležila samo tvrdka A. Westen in sicer je male tablice na hišah ponudila po Din 27 za kos, velike napisne ulične table pa po Din 145 za kos. Dobava se odda tvrdki A. Westen kot edini ponudnici. — Ofertalne licitacije za zgradbo kanala v Franciškanski ulici ter za popravo kanala v Prešernovi ulici sta se udeležili dve tvrdki: Matko Turk in Stavbna družba d. d. Tvrdki Matko Turk se odda zgradba kanala v Franciškanski ulici za Din 18.566 z morebitnimi varijantnimi deli, dočim se naprava kanala v Prešernovi ulici odda drugemu ponudniku Stavbni družbi za Din 109.000 s 4% popustom. — Ofertalne licitacije za preureditev obstoječega franciškanskega mostu sta se udeležili dve tvrdki: Miroslav Zupan in Stavbna družba d. d. za Din 145.622. Most se bo tlakoval z lesenimi kockami. — Pri tej priliki se je poudarjalo, da morajo vse tvrdke v čim večji meri zaposliti one brezposelne, katere pošilja tvrdkam mestni socialni urad.

Na poročilo gradbenega pravnega referenta se izdajo sledeča stavbna dovoljenja: Lojzetu Kimesvengerju za hišno kanalizacijo na Tyrševi cesti 35. — Štancer Anžoli za hišno kanalizacijo na Tyrševi cesti 10. — Mariji Bučar za hišno kanalizacijo v Koseskega ulici 28. — Zidarjem dedičem za kanalizacijo na Tyrševi cesti 31. — Higijenskemu zavodu za adaptacijo garaže. — Francu Vrečariju se dovoli 5 meterski odmik hiše od sosedu v Marimontovi ulici. — Dr. Stanislavu Žitku hišna kanalizacija v Pleteršnikovi ulici 14.

Izdajo se sledeča uporabna dovoljenja: Mariji Dedek za enonadstropno vilo v Lepodvorski ulici. — Ravnatelj dr. Vinku Vrhuncu za enonadstropno vilo v Gorjupovi ulici. — Emilu Mraku za provizorični priredel prodajalniške lope ob Cesti v Rožno dolino.

Celje

○ Klavirski virtuos g. Ofon Vondrašek koncertira danes in jutri oq. 20 dalje v restavraciji »Na-Nu«.

○ Da bo konec uganj. Da bo konec uganj, s katerimi si belijo Celjani že nekaj časa sem svoje glave, bomo dvignili rulete v nedeljo, dne 5. novembra t. l. ob 7 jutraj. Tedaj bodele videli vi vsi, senzaciji željni meščani, kaj smo iztuhali in aranzirali. Ne samo meščani, tudi okoličani bodo pripuščeni v Celje ta dan, da uživajo in gledajo. Vsak bo prišel na svoj račun. Oboževalci mode pri izložbah modnih trgovcev, skrbni družinski poglavarji pri manufakturstih (tam bo tudi svila za plese toalete), vsak bo našel nekaj za sebe pri galanterijah in železninarjih, sladokosci bodo stali pred okni špeceristov, vslavljarji nam bodo pokazali najlepše modele zlatolask, brinetk in črnk, pred drogerijami bo silen duh po parfumi, konfekarji in trgovci s čevlji bodo v pripravljenosti, smučarji bodo pa imeli »stene« v svoji posebni izložbi od jutra do večera. Zvečer pa bodo nekatere izložbe umetno razsvetljene.

○ »Legionarji«. Opozarjamo občinstvo na to narodno igro, ki jo bomo imeli priliko videti drevi ob 8 in jutri ob pol 4 dopoldne v palači Ljudske posojilnice v Celju. Vstopnice se dobe do 6 še v Slomškovi tiskovni zadruzi, od 7 naprej pa pri dnevni blagajni. Jutri pa se bodo dobile vstopnice za predstavo od 9—12 ter od 2 naprej. Ker je čisti dobiček namenjen Vincencijevi konferenci, zato upamo, da bo občinstvo obakrat napolnilo veliko dvorano.

○ Mohorjeve knjige so prišle. Opozarjamo vse, ki so naročili Mohorjeve knjige v »Slovenčevic podružnici, da jih lahko dobe vsak dan med uradnimi urami.

○ Brezposelnost vedno narašča. — Število brezposelnih, prijavljenih pri celjski ekspozituri Borze dela, je v zadnji desetine meseca oktobra poskočilo od 452 na 511. Dela je na razpolago: 1 hlapcu, 1 mizarskemu vajencu, 1 kmečki dekl, 2 služkinjama, 1 tkalki, 1 ptelilji in 2 kuharicama.

○ Apostolstvo mož in fantov. Jutri je prva nedelja v mesecu novembu. Fantje in mošje, ob pol 7 jutraj pridiga, nato skupno sveto obhajilo in sveta maša.

○ Tatvina kolesa. Dne 31. oktobra je bilo med 7 in 8 zvečer ukradeno z nekega dvorišča v Prešernovi ulici moško dvokolo, črno pleškano, brez znamke, evid. št. 2-11.656-3, vredno 400 Din.

○ Sport v nedeljo. Ob 11 dopoldne bo na Glaziji drugorazredna prvenstvena nogometna tekma med SK Olimpom in SK Jugoslavijo. Ob 3 istotam prvorazredna prvenstvena nogometna tekma med SK Rapidom in SK Celjem.

Ptui

Huda nesreča se je dogodila v bivši dominikanski vojašnici. Tamkaj so bili zaposleni 26 letni mizarski pomočnik Franc Znidarič, mizarski vajenci 17 letni Vladimir Plohl, 18 letni Vladimir Mojzer in 17 letni Stefan Horvat. Prenašali so iz prvega nadstropja pohištvo in sicer skozi okno, kjer so si postavili provizorične stopnice, ki so segale do okna. Ko so si naložili okoli 250 kg težko železno ploščo, provizorične stopnice zdrknejo in vsi štirje mladeniči s tovorom vred padejo 5 metrov globoko, železna plošča pa jih je pokopala. Rešilni avto jih je prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili pri vseh štirih težke notranje poškodbe. Dva inata tudi zlomljene noge.

V bolnišnico so prepeljali tudi dva mladeniča in sicer 25 letnega Alojzija Rakuša in 24 letnega Karla Meznariča, oba posestnika sinova iz Sv. Barbare v Halozah, s smrtonosnima poškodbama. Prvemu je nekdo z nožem razparal trebuh, slednji pa je dobil vbodljaj v hrbet in so pljuča ranjena.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Praznik Kristuša Kralja smo praznovali na najlepši način. Cerkvene slovesnosti in skupnega sv. obhajila se je udeležilo veliko številno faranov. Korporativno je pristopila k mizi Gospodovi fantovska Marijina družba in pa novo ustanovljeni fantovski odsek KA. — Popoldne po večernih je bil slovesen sprejem nad 150 otrok v Marijin vrt. Sprejemne obrede je izvršil gosp. dekan Gomilšek od Sv. Benedikta. V govoru v cerkvi in na prireditvi v cerkveni dvorani je z navdušenimi besedami spodbujal otroke k ljubezni do Marije. Vprizorila se je otroška igra »Dar luči«, katero so otroci dobro podali. Dal Bog, da bi vsi otroci Marijinega vrta ostali do zadnjega Marijini in božji. — Tukajšnji šolarji so nabrali za poplavlence 620 Din.

Kulturni obzornik

Peter Dörlfer: Mutasti greh

Povest. Poslovenil Janez Pucelj, Mohorjeva knjižnica, 58. Založila Družba sv. Mohorja v Celju, 1933

Marijina založnica MD je izdala letos kot redno publikacijo 58. zvezek Mohorjeve knjižnice, »Mutasti greh«, povest bavarskega župnika Petra Dörlfera, čigar lep roman »Krivični vinar« smo preteklo leto brali v prav istem izdanju.

Peter Dörlfer, domačinski pripovednik bavarske vasi, ki zna z mojstrsko prodornostjo vrtati v značaje krajevnih posebnosti, oživljati folklorno barvitost ljudi, idiličnost bavarskih krajin itd., je v pričujoči povesti razkril vse svojskosti tamošnjih ovčarjev, ki žive življenje elementarno prirodni ljudi (o katerih gre poslovlja: Devet in devetdeset črednikov, sto lumpov), posebno pa se je pisec zagrebel v črednika, ki je storil »gnusen zločin«, a ga pri vseh povodih z grozo zamolčeval. Dörlfer razvija psihološko zgneteno zmerom temnejši in zaprti značaj »mutastega grešnika«, ki se v neznozi muki, omahovanju, zakrknjenosti, obupnosti itd. bori za resnično izpoved, a se radi ponovnega zamolčavanja pogreva v zmerom strašnejše privide in telesno izmučenost, dokler mu končno ne izvele na smrtni postelji spovednik s strašno muko nekaj besed, iz katerih razbere zamolčano dejanje. — Ker je v »Mutastem grehu« povest enega človeka, je seveda ponekod dejanje razvlečeno, tudi značaj ovčarjev je na pr. v zvezi s Katrico malce pretiran, vendar pa je v celoti radi njegove elementarne prirodnosti možen in zaključen. Vrednost Dörlferjevih del pa se poveča v dejstvu (tudi v priči oči povesti), da niso katoliško tendenčna, dristavno se vse njegove stvaritve izvijajo vprav iz tega ozračja in kar je hiba prenekaterih podobnih pisateljev. Dörlfer je stvaren opazovalec vsega kmetijskega dejanja in prav tako stvaren risar.

Naj se ob koncu ustavimo še ob prevodu, ki je radi nekaterih okolištin značilen. Janez Pucelj (Bogumil Gorenjko), pesnik kmetijske idile, se je z ljubeznijo poglubil v tvornost in plastičnost kmetijske slovenskega jezika in vse to bogastvo izraznosti vsrkal in jih vnaša v prevode kmetijskih povesti in romanov. Že lansko leto smo omenili ob »Krivičnem vinarju« njegov bogat prevod, ki je bil radi kmetijske vsebine izpolnjen s kmetijskim jezikom. Letos je z »Mutastim grehom« prav isto dokazal, da namreč zahteva prevod kmetijske povesti ali romana — kmetijske jezikovne plastike in duševnosti, popolnoma enako kakor knjiga z delavskim ali meščanskim vsebinskim obeležjem — delavske ali meščanske jezikovne posebnosti. Brez te zavesti izgubi vsa svojska tipičnost kmetijske, delavske ali meščanske povesti tla in dobi spačeno lice. — Janez Pucelj čuti moč izraza kmetijskih literarnih del, zato je se ne loteva prevodov iz zadržja ostalih dveh slojev, da bi jih oblačil v enako obleko in jim s tem iztrgal pravi obraz. Njegov jezik se pokriva z avtorijem in je zrasel s snovjo v skladno celoto, tako da se skoraj ne čuti, da se odigrava dejanje izven slovenskih mej.

K programu koncerta učiteljskega pevskega zbora

Učiteljski pevski zbor, ki ga vodi prof. Srečko Kumar, se je po rahli stagnaciji formalno znova in sicer v učinkoviti korpus 120 pevcev. Po kratkem intenzivnem študiju bo zbor že postavil svoj koncert, ki je vreden pozornosti predvsem radi prezentacije sodobne zborovske produkcije.

Na sporedu so, izvirajoči Gallusovega moteta, ki posega v skoraj štiristoletno preteklost, je po zamisli komponiran za štiri zore (dečki, mladenke in mladeniči, žene in mošje, starci), in je po svoji kvalitetni sili dostojen uvod koncerta, izključno novejša skladba jugoslovanskih skladateljev. Skladba Emila Adamiča »Marija in brodar« je osnovana na glasbi, ki se poslužuje deloma subjektivnega predstavnostno-asociativnega slikanja, deloma čuv-

stvenega ilustriranja. Forma se podreja vsebini dogodka — ki ga tvori znana narodna legenda o Mariji in brodarju — in sicer na podlagi osebnega skladateljevega čustvovanja ob naravnih predstavah. Skladba ima toliko pestrosti v arhitektonskem kot barvnem komponiranju, da vzdrži trajajočo napetost. — Mešani zbor Mihovila Logarja »Moja zemlja« je kratko slikanje žalostnega čustvovanja ob izgubi istrske zemlje; v trdih melodičnih postopkih, ki se gibljejo v harmonskih nesoglasjih, skuša dati skladatelj izraza osebnemu čustvovanju. — Osterčev »Magnificat« je peterodelna skladba za mnogoglasni mešani zbor in dva klavirja. Učinkuje bolj zanimivo, kot doživeto. Od intimnega, v iskreno pogljobljenost zazrtega, pa vendar veličastnega besedila je glasba odmaknjena. Zanimiva pa je, ker sledi eni izmed novodobnih prevratnih glasbenih smeri, ki je v boju z romantično čustvenostjo razbila vse sporočilo, pa se za svojo upravičenost zatekla k renesančnim oblikam. Stravinski je na podlagi svojega elementarnega brzega razvoja dospel danes iz naturalističnega vrenja do neke v idealizem posegajoče smeri, ki se sklada z novim življenjem, izrazom in sredstvi, pa kaže le neko zvezo z glasbo XVI. stoletja (Simfonija psalmov). Opisovana skladba je s to Stravinskijevo smerjo v neki vplivni zvezi, a le po zunanjih sredstvih, dočim pogreša notranje nujnosti in upravičenosti. Prvi in zadnji del sta kompozitorno učinkovita, ostali pa manj z ozirom na naturalistično smer, ki ji glasba kljub vsemu sledi. — »Čače moj« — tužbalica — za dva samospeva ter deški, ženski in moški zbor, je delo Ivana Matetiča, hrvaškega folklorista, ki se peča predvsem z istrsko narodno pesmijo (ugotovil je istrsko lestvo) in se tako tudi omenjena skladba v skladateljevi osebnosti prekašuje istrsko narodno glasbeno blago. Glasba je rojena iz kolektivnega otožnega čustvovanja; našla pa je pot v notranji skladatelja, ki jo je s svojim osebnim čustvovanjem, kompozitorno iznajdljivostjo in prijetnim doživljem presnoval in ji dal kljub monotonosti prepričevalno obliko ter vlij notranjo silo. — Dve Lajovičevi skladbi: »Vodica čista« in »Napit-

nica« sta že znani in priznani deli, z dograjeno formo in učinkovito glasbeno vsebino. — Zanimiva je Osterčeva obdelava belokranjske narodne pesmi »Ko sem ja služil« in prav tako šivice posrečen poskus prenosa sodobne materialistične jazz-slagerske glasbe v vokalno tehniko s spremljavo klavirja, kot je to storil v pesmi »Pajek z muho pleše«. — Štoleer-Slavenski je zastopan s štirimi skladbami: »Voda zvira«, »Ljubavna pesma«, »Zagorska pesma« in »Čapljski Tatari«. Vse pesmi so zrasle iz narodnega elementa, a so pri vsem močno otroci skladateljeve osebne sile, polne prirodne nasičenosti. V kolikor niso le individualistično zamišljene obdelave narodnih motivov, se v njih odraža subjektivno predstavo asociativno slikanje izrazito naturalističnega značaja. Pričajo pa o skladateljevi ustvarjalni sili. — Spored zaključuje delo Marka Tatčeviča »Četiri duhovna stih«. V našem z materializmom prenaščenem času učinkuje to delo zelo blazilno. Besedilo je staroslovensko psalmodično, polno velike duhovne lepote v poveljevanju in hvalospvu Gospodu. Glasba je doživeta in močna v izrazu z idealistično tendenco. Linije se pletejo v preprosti diatoniki, naraščajo v zanimive zaplete in se umirajo v širokih akordih. Arhitektura skladbe je podrejena idejnemu izrazu v tem ko vsebinsko važne besede dviga bodisi z melizmatičnimi, bodisi akcentuiranimi glasbenimi sredstvi. Če bi skladba tuintam ne popustila v notranji napetosti in ne bi imela toliko akordične (še vedno pretežno na dognani harmonski bazi) prenasčenosti, ki sledi bolj zunanjim učinkom, bi nedvomno, njena lepa vrednost še mnogo zrasla. Delo je v tem času vredno vse pozornosti.

Tako obeta biti ta koncert zelo mikaven dogodek in upamo, da bo deležen zanimanja, ki ga zasluži.

Bernard Shaw je končal novo delo z naslovom »Brodolomci«. Delo se bavi s problemom brezposelnosti.

Letno perilo, zimsko perilo
...vselej lepo belo je perilo

S.T.J.10-33

S SCHICHTOVIM
TERPENTINOVIM MILOM



... ZA NAMAKANJE PERILA "ŽENSKA HVALA"

Devet ur podsut v rudniku

Trbovlje, 3. novembra.

Včeraj se je pri rudniku splošno praznovalo, le nekateri so bili določeni na delo. Tako sta bila zaposlena pri kopanju premoga na Pašeti polju Vzhodnega obrata rudarja Miklavčič Andrej in Zalokar Jože. Ko sta si zavarovala strop nad seboj z oporami in stropniki, se je naenkrat prelomil oporni steber in stropnik v njihovem oknu in z lesovjem vred je potisnila ogromna masa zasipa z vrha dol na oba. Zalokar je skočil v stran v sosednje okno in se tako rešil, Miklavčič pa je dohitel in ga je podrl pod seboj stropno lesovje, čez vse pa se je zgrnil cel plaz zasipa iz zgornjih predelov. V zgornjih prostorih je bil prej premog, po odkopu pa so praznino zalili z gramozom. Ta gramoz-zasip pa ni imel časa, da bi se sprijel in utrdil, zato je z vsoto teže pritiskal nazdol na opore in se je vse zrušilo na Miklavčiča.

Vodstvo obrata je bilo takoj obveščeno o nesreči in se je takoj začelo z reševanjem. Kmalu so dokopali do glave ponesrečenca, ki je bil pri zavesti. Vrglo ga je na tla z glavo proti izhodu. Lesovje, ki ga je podrl, se je naslonilo na zadaj stoječo zasipno steno in ga

tako obenem zaščitilo pred gruščem, ki bi ga drugače popolnoma zmikal pod seboj. Obenem pa ga je lesovje držalo kakor v zanki za noge, da ga niso mogli potegniti ven, čeprav so mu še lahko oprostili prsa. S prednje strani ga niso mogli odkopati, ker se je vedno z vrha vsipal zasip. Morali so napraviti skozi prednjo zasipno steno poseben rov okoli njega, da so mu oprostili noge in spodnji del telesa. Naporno delo je trajalo polnih 9 ur. Miklavčič je bil ves čas pri zavesti. V jama je bil poklican tudi rudniški zdravnik g. dr. Jensterle in hotel ponesrečenca pomagati z injekcijami proti oslabelosti, a je Miklavčič to odklonil, dasi je bil zelo izčrpan. Ob petih popoldne je bil šele povsem rešen in so ga prenesli oziroma prepeljali v rudniško bolnišnico.

Med ljudmi se je raznesel glas, da se jih je več ponesrečilo in naenkrat se je zbralo polno skrbnih obrazov pred vodom v rov — bili so pač v strahu za svoje. Kmalu pa je bilo ugotovljeno, da nesreča ni tako huda.

Miklavčič je še samski, 34 let star, miren in dostojen fant. Upati je, da ta nesreča ne bo imela posebnih kvartnih posledic za njegovo zdravje.

— Šele najnovejša laboratorijske preizkušnje so odkrile važnost razkrajajočih sredstev za pranje perila. Preizkušali so svojstva mnogih snovi, da bi kar najbolj izkoristili njih razkrajno moč za boljše vrste mila. Ugotovili so, da sredstva, ki belijo, ne ustrezajo svojemu namenu, ker umazanje v perilu ne razkroje, temveč ji le vzemo barvo. Nasprotno pa razkrajajoča sredstva povečajo čistilno moč mila. Terpentini je za razkrajanje zelo dober in obenem neškodljiv, Albus terpentinovo milo pa najidealnejše sredstvo za pranje.

Najlepše in najelegantnejše

damske plašče

po globoko znižanih in najugodnejših cenah že od 400 Din dalje kupite v največji konfekcijski trgovini

F. LUKIČ, Ljubljana

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča: Dr. Bartmann, Die Erlösung. Sünde und Sühne. 145 strani, nevezano 40 Din. — Dr. Bartmann: Unser Vorsehungsglaube. 168 strani, nevezano 38 Din. — R. Blüml: Ignaz Seipel. Mensch, Christ, Priester in seinem Tagebuch. 268 strani, nevezano Din 49.50. — R. Blüml: Prälat Seipel. Ein grosses Leben in kleinen Bildern. 288 strani, vezano 55 Din. — Ernst Bussig: Neue Vorträge für Jugendliche und Jungmänner. 132 strani, nevezano 36 Din. — Dr. F. Jürgensmeier: Der mystische Leib Christi als Grundprinzip der Ästhetik. Aufbau des religiösen Lebens und Strebens aus dem Corpus Christi mysticum. 381 strani, nevezano Din 128. vezano 168 Din. — P. G. Die Glaubenslehre nach dem Katechismus in Kurzpredigten. 211 strani, nevezano 66 Din. — Dr. V. Redlich: Lehre mich deine Wege. Exerzitien für Priester u. Ordensleute. 292 strani, nevezano Din 120. — P. G. Ritter: Das Judentum und die Schatten des Antichrist. 96 strani, nevezano 18 Din. — K. Wild: Geist vom Berge Karmel.

Mariborske vesti:

Vprašanje mariborskih vojašnic

Vojašniško vprašanje, na katerem je mariborska mestna občina tako zelo zainteresirana, vendarle dozoreva. Kakor doznavamo, ne bo prišlo do sprejetja svoječasno pripravljane zakona o vojašnicah. Z omenjenim zakonom bi se bile najbrže odsvobodile vse zasebne vojašnice ter bi bile presle brez odškodnine v last erarija. Najbolj bi bila s tem zakonom prizadeta pač mariborska občina, ki je svoječasno investirala velike svote v vojašnice; vsi vojaški objekti z zemljiščem vred predstavljajo danes vrednost skoro 30 milijonov

dinarjev. Vojašniško vprašanje se bo reševalo sedaj na podlagi dogovorov med občino in vojaškim erarijem, ki se bodo vršili direktno. Erar bo imenoval posebno komisijo, ki bo v doglednem času na licu mesta razpravljala. V zameno dobi občina carinska skladišča, na katerih bo postavljena nova carinarica, skladišče v Einspielerjeri ulici in staro dravsko vojašnico, ki se izpremenita v stanovanjske objekte ter odškodnino v gotovini, katere višina se bo še določila.

Prostor in čas bo pravočasno objavljen v »Slovenecu«.

□ **Smrtne posledice strupenih gob.** Smrtna nesreča se je prigodila v Čentibi. Zrtev lastne neopreznosti in neznanja je postala 60letna preužitarica Katarina Bognar, bil pa je zgolj slučaj, da ni bilo še več žrtev. Bognarjeva je nabrala v gozdu gob ter si jih skuhalo za kosilo. Povabila je na gobjo pojedino celo svoji dve mali vnukinji. Takoj po obedu pa je postala starki in 7letni vnukinji slabo, dočim je mala 5letna Katarina, ki je jedla gobe skupno s staro materjo in sestrice, ostala po čudnem naključju popolnoma zdrava. Domači so skušali obolelim pomagati najprej z običajnimi sredstvi, ki pa niso izdala. Ker so postajali bolečinski napadi pri obeh vedno hujši, so poslali po zdravnika, ki je takoj ugotovil zastrupitev z gobami ter dal bolnicama protisredstva. Pri vnukinji je bila pomoč še pravočasna ter je zopet prišla k moči, pri starki pa je bilo vse zaman ter je izdihnila po hudih mukah.

□ **Jagode v zim.** Nenavadno je, da se pojavljajo tudi v letošnji mrzli in pokri jeseni naravnj skoki. Tako je našel realčan Zvonko Saksida v četrtek na posestvu g. Peršiča v Krčevini šopek zrelih rdečih jagod ter nam ga je prinesel v uredništvo.

□ **Brezposelni učitelji(ce).** V slučaju lepega vremena priredimo v nedeljo 5. t. m. družben izlet k Smarjeti ob Pesnici. Zbirališče ob pol 11 na koncu Tomšičevega drevoreda. — Tajnica.

□ **Z okrožnega sodišča.** Za stalnega sodnega izvedenca iz dimpiarske stroke je bil imenovan pri tukajšnjem okrožnem sodišču dimpiarski mojster g. Ljudevit Pucelj.

□ **Več rojstev.** Izkaz o ljudskem gibanju v mesecu oktobru dokazuje, da se je mesto pomnožilo za 39 mešanov. Rojenih je bilo namreč 106 otrok, umrlo pa je 67 ljudi. Poročilo se je v tem razdobju 22 parov.

□ **Usodna posledica strela.** Pred nekaj dnevi se je obstrlel po nesrečnem slučaju v Framu 33letni bivši železniški uradnik Franjo Poljanec. Strel mu je prebil prsi in ranil pljuča. V mariborski bolnišnici so mu poskušali oteti življenje, pa so bila vsa zdravniška prizadevanja zaman. Včeraj je ranjenec podlegel poškodbam. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 3 na magdalenskem pokopališču. Pokoj njegovi duši, žalujočim naše sožalje.

□ **Osem let za mrtvo glavo.** Pred velikim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča, ki so ga tvorili vsi dr. Tombak kot predsednik ter vsi. Lenart, dr. Travner, Kramer in dr. Kotnik kot posredniki, se je vršila včeraj razprava proti 22letnemu kovaškemu pomočniku Ladislavu Lorenčiču. Obtožen je bil umora kovaškega pomočnika Antona Šterna, kateremu je dne 10. septembra v Framu razbil s kolom glavo. Obtožnica je ugotavljala, da je izvršil dejanje naklepno da je bila povod konkurenca, ker sta očeta pokojnega in pa obtoženca kovaška mojstra v enem kraju. Med razpravo pa se je ugotovilo, da gre za uboj ter je bil na podlagi tega obojen Lorenčič na 8 let robije in dosmrtno izgubo državljanских pravic. Obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Zorjan.

Povsod isto mišljenje:
pomaga zares!

Prhljaj izgine!
Lasje prenehajo izpadati!
Lasje spet rastejo!

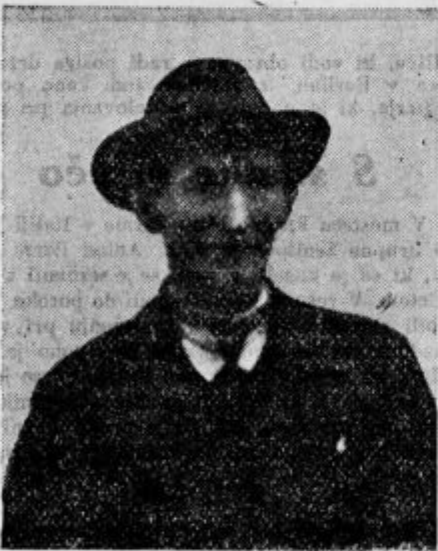
Trilysin

BIOLOGIČNI KOSMIK ZA LASE

80 letnica Peterlinovega očeta

Škocijan pri Turjaku.

Daleč naokrog znani in priljubljeni krščanski oče Franc Peterlin praznuje danes svojo 80-letnico. Slavljenec se je rodil 4. novembra 1853 v Dušakih pri Robu na Dolenskem. Kot fant je bil več let na Dunaju za zaslužkom. Ko se je vrnil, se je kmalu poročil z Marijo Bregarjevo iz Roba. Z žuljavimi rokami sta si pridobila toliko, da sta si pred



41. leti postavila zelo lepo hišo v Škocijanu, nato ustanovila trgovino in gostilno. V srečnem zakonu mu je rodila žena 8 otrok, od katerih je šest še živih. Štiri hčerke so poročene, en sin pa je poročen naslednik na domu.

Slavljenec je bil leta 1911 izvoljen za župana in je županoval 22 let v zadovoljstvo vseh občanov. 28 let je bil cerkveni ključar župne cerkve škocijanske. Dobri oče je bil skoro polovici fare krstni bote. Leta 1907, ko so zidali v Škocijanu novo župno cerkev, je daroval skoro ves material za cerkev. Pokojnima župnikoma Jerneju Koscu in Jakobu Mercu, ki sta pokopana v Škocijanu, je naš oče Peterlin postavil lep spomenik na pokopališču. Slavljenec je tudi častni član tukaj, gasilnega društva. Več let je tudi predsednik krajevnega šolskega odbora v Škocijanu. Za zasluge je bil odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. Porabil je vse svoje moči v dobrobiti ljudstva in cerkve. Dobremu krščanskemu možu želimo, da bi ga ljubi Bog ohranil še mnogo let v zdravju in zadovoljnosti.

Koledar

Sobota, 4. novembra: Karel Boromejski, škof; Vital; Modesta.

Osebnosti

— Za inženjerje elektrotehnike so bili diplomirani na ljubljanski univerzi gg. Dominik Bovha, Stane Osterman, Zmagoslav Pipan in Ivo Vojkovič.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefova« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

Kaj pravite?

Prijatelj v tujini! Vprašuješ me v svojem pismu, kaj pomenijo nekateri izrazi, ki jih bereš v našem časopisu in si jih ne moreš razložiti! Prav imaš, saj imamo pri nas redno opravilo s pojmi, ki so v tujini neznani in med te spadajo tudi »narodne dame«, o katerih si tako radoveden. Tudi jaz vedno ugibljem, kje so in kako izgledajo one naše dame in ženske, ki niso »narodne«, pa ne morem najti točne razlike.

Nekoliko sicer vem: imenitna gospe, ki hodijo po promenadi in vodijo s seboj iz tujine importirane drage piščke, ki vsako leto prežive potitnice kje v Benetkah ali v švicarskih letoviščih, te zanesljivo niso »narodne«, posebno če ne, ker kažejo svojo visoko izobrazbo s priljubljenim nemškim jezikom. Vidiš, prvo razliko imamo že, čeprav samo na negativno plat.

Toda tudi v pozitivnem smislu! Poznam mater, ki je odgojila osem otrok v pravem narodnem in verskem duhu. Ta je resnično »narodna« in tudi tuje ime »dama« ji moremo mirno prisoditi, čeprav nosi naglavno ruto in ne pariškega modela na glavi.

Poznam dalje gospodično, ki se trudi v našem precej velikem mestu za uboge služkinje, jim prekrbuje zasitna prenočišča, hrane, službe, jih rešuje pred propadom. Vidiš, to je resnično »kumica« na nobeni slovesnosti.

Poznam še nekatere druge prave »narodne dame«. Take, ki cele noči prebijejo pri bolniških posteljah in opravljajo najtežja streljniška dela, — nič ne de, če nosijo na sebi redovniško obleko, saj plemenitosti srca ne kažejo oblačila, temveč dejanja!

Poznam resnične dame, ki se odrekaajo novi obleki, ki se odrekaajo slehernemu razvedrilu, da morejo za prihranjeni denar vsaj za nekoliko dni preskrbeti kruha tej ali oni revni družini, za katero vedo.

Mislím, da sem ti dovolj razložil, kaj jaz pojmem pod naslovom »narodna dama«. Morda se tudi v moji domaćini strinja z menoj, so pa nekateri, ki imajo pod tem pojmom tudi druge predstave!



Ostale vesti

— Spomenik vojnim žrtvam v Trebnjem. V nedeljo 26. novembra ob 2 popoldne bo v Trebnjem slovesno odkritje veličastnega spomenika žrtvam svetovne vojne, katerih šteje trebanjska župnija kar 97. Spomenik je visok čez 6 m. Na 2 metra visokem skalnatem podstavku stoji 4 m visok Kristus, ki bodri potrpega vojaka, slonečega na puško in zročega na razvaline vojne. Spredaj 2 veliki žari za cvetje ozir. luč, ob strani pa dve 2 metra visoki granati z imeni padlih. Spomenik napravi res močoven vtis. Ker so stroški veliki, bo ob odkritju srečolov in pri sporedu v Prosvetnem domu mala vstopnina. Preplačila se pa prav hvaležno sprejemajo. Spomenik stoji ob močnem 60 m visokem trebanjskem zvoniku. Ob tej priliki se bo preuredil tudi drevored ob državni cesti in cerkvi. Hvalevredna je pri tem lepa skupna vzajemnost pri delu in zbiranju darov. Pohvalo zasluži zlasti invalidska organizacija v Trebnjem, ki vzorno deluje.

— Drugo predavanje slovenskega lovškega društva, podružnice v Ljubljani, bo 6. nov. 1933 ob 20 v gostilni g. Stepiča v Spodnji Šiški. Spored: Zgodovina lovstva. Predavatelj g. dr. Krejči Viljem. Opozarjamo in vabimo k temu predavanju vse člane in prijatelje lovstva. — Odbor.

— Izid volitev v Delavsko zbornico v Bosni in Hercegovini. Končni izid volitev v Delavsko zbornico na ozemlju zbornice v bivši Bosni in Hercegovini je naslednji: V volivnem imeniku je bilo vpisanih 52.461 volivcev. Skupno je glasovalo 31.701 (60%). Koalicija svobodnih sindikatov (rdeče glasovnice) je dobila 26.902 glasova, Splošna delavska zveza (Haramina) (bele glasovnice) 4799 glasov. Od vpisanih volivcev je glasovalo za rdeče 51.2%, za bele pa 9.14%, od oddanih glasov pa odpade na rdeče 84.8%, na bele pa 15.3%. Rdeči so dobili 41 mandatov, beli pa 7 mandatov.

Dogodivščine drznega letalca

Civilizacije se je naveličal

Aprila letošnjega leta se je kapitan Lancaster, slaven angleški letalec, dvignil na polet iz Londona v Captown v Južni Afriki. V resnici je tudi prispel brez vsake posebne nesreče do prve postaje na svojem poletu, tjo je v mesto Reggan v severni Afriki. Tu se je moral več časa ustaviti, ker mu motor ni pravilno deloval. Pričakovali so ga na naslednji postaji, toda od nikoder ga ni bilo. Leteti bi bil moral čez silno puščavo Saharo.

Njegov polet ima skrivnostno ozadje, ker se je Avstralec Lancaster že, ko je njegovo ime zaslovelo po vsem svetu, zapletel v senzacionalen proces. Bil je obdolžen, da je umoril ženina neke letalke, s katero se je sam prej seznanil. Pozvan je bil na odgovor pred sodišče v Floridi. Vsi so verjeli, da je on v resnici morilec. Kljub temu je bil oprosten samo radi pomanjkanja dokazov, pa je na njegovi časti ostal madež in prav radi tega ni bil sprejet v službo pri neki ameriški družbi. Nato je iskal srečo v Angliji. Toda tudi tu ni imel sreče. Povsod je šel za njim sum umora... Ko je že ves obupal, je Lancaster našel Angleža, ki je bil pripravljen financirati rekordni polet. S tem poletom je hotel kapitan Lancaster vsemu svetu dokazati, da je še vedno tisti letalec, kakršen je zaslovel posod. Kapitan Lancaster je pred odhodom temu finančniku povedal, da se iz Afrike nikakor ne povrne več v primeru, da se mu polet ponesreči.

Ker je imel kapitan malo denarja, se mu je pripravami za polet silno mudilo in prav radi tega je bil polet slabo pripravljen. Tudi oprava le-

tala samega ni bila zadostna. Tako n. pr. ni postavil v svojo kabino nikake luči. Ko je letel v temi, je moral od časa do časa prižgati vžgalico in posvetiti na aparate, da bi se lahko orientiral s pomočjo raznih kazal. Ko je moral po prvem drznem poletu pristati in je opazil na motorju napake, je zgubil upanje, da bi polet uspel. Ves pobit se je kljub temu odločil, da bo nadaljeval polet. Dvignil se je, toda, kakor pripovedujejo prebivalci francoske Gvineje, se je moral v bližini spustiti na tla. Kmalu nato se je iznad letala dvignil plamen.

Takoj so pričeli iskati nesrečnega letalca, toda v resnici niso našli ne njega, ne ostankov letala, ne sledu za njim.

Te dni je prispela v London vest, da po vsem Senegalu pripovedujejo o nekem tujcu, ki živi v neki oazi. Popolnoma se je udomačil in živi skupno s tamkajšnjim prebivalstvom, kot pravi črnc. Za zadevo se je zanimala neka pariška trgovska družba in vprašala svojega zastopnika v Senegalu za pojasnila. Predstavniku družbe se je posrečilo ugotoviti, da ni ta glas brez vsake podlage. V resnici živi tam neki človek srednje postave, ki po njegovem mnenju ni Roman, pač pa kak severni Evropec ali Američan. Ne govori francosko, pa tudi jezika domačega ljudstva ne zna. Kljub temu se zastopniku ni posrečilo ugotoviti, ali gre v resnici za pogrešanega letalca. Doslej še ni bilo mogoče rešiti zanimive uganke in odgovoriti na vprašanje, ali so letalca ujeli domačini ali pa se je prostovoljno umaknil evropski civilizaciji.

Francija časti svoje vzgojiteljice



Sestra Vincent je bila odlikovana z najvišjim francoskim redom, to je z redom častne legije. 44 let svojega življenja je posvetila vzgoji otrok in prav radi tega jo danes časti francoska republika, ki že čuti pomanjkanje naraščaja.

Največja morska postaja

Komaj je bil izročen prometu novi pristaniški kolodvor v Cherbourg, ki je slika lepega napredka, že gre nasproti svojemu uresničenju druga, najbrže še impozantnejša zgradba pristaniškega kolodvora. Ze začetkom prihodnjega leta se bo začel promet na novem transatlantskem pristaniškem kolodvoru v Le Havre-u.

Francoska linija (Cie. Gle. Transatlantique) je mnenja, da bo novi kolodvor po svojem obsegu kos ogromnim brzim parnikom, kakor je n. pr. »Normandie« (75.000 ton). Pristaniška obala je dostopna v vsakem času tudi največjim parnikom. Dolga je 600 metrov. Vzdolž obale zgrajeno glavno poslopje, ki ima 580 m dolžine in 45 m širine, bo sprejelo v treh nadstropjih vse potniške in tovarne posle; prostori so popolnoma loženi drug od drugega. Zada je pokrit kolodvor, ki je dolg 300 m in ima 4 tise, lahko sprejme istočasno 4 vlake.

Za potnike je določeno prvo nadstropje glavnega poslopja. Tu sta dve čakalnici, dolgi po 320 metrov, prva za potnike, ki prihajajo, druga za tiste, ki odhajajo; tudi 3. razred ima posebno dvorano! Parnik in kolodvor sta tako zvezana, da stopi potnik iz dvorane direktno na promenadni krov parnika. Potniki, ki potujejo v lastnih vozilih, se morejo v njih peljati do ograje drugega nadstropja, kjer se vrši vkrcanje.



Ruski zunanji minister Litvinov zapuša hišo, v kateri je počivalo truplo bivšega ministrskega predsednika Painleveja. Litvinov je na poti v Washington, kamor ga je povabil Roosevelt. Mimogrede se je ustavil v Parizu, gotovo ne samo radi smrti g. Painleveja.

Angleška iznajdljivost

Na Angleškem so ustanovili zavod, ki se je zelo obnesel. To je neke vrste knjižnica, ki nosi ime »National Central Library« (Narodna osrednja knjižnica). Njena naloga je, da stika za knjigami, ki so se izgubile in ki jih ne najdeš več v javnih knjižnicah. Njene mreže se razpredejo do najmanjše knjižnice in do zasebnika, dokler se ji ne posreči iztakniti zaželjene knjige. Nato jo pošlje prosilcu. In če mu ne more dostaviti originala radi redkosti te knjige, potem da knjigo ponatisniti. Stroške seveda nosi naročnik. Zavod navadno ne izpolni želja tistih, ki iščejo morda romane iz gole radovednosti, temveč postreže samo resnim naročnikom. V enem letu se mu je posrečilo najti 60.000 knjig, ki so bile javnosti že neznane. Tako na pr. je nekdo z evropske celine vprašal po knjigi, ki je bila natisnjena že leta 1595. »National Central Library« je knjigo odkrila v knjižnici nadškofijske palače v Lambethu. Samo en izvod je bil še ohranjen.



Don Roynaldo Gubbins, ki kandidira za predsednika države Peru, je te dni prispel v Evropo. Njegovo potovanje ima politično ozadje. Don Gubbins kljub temu vodi nogometno četo, ki je sestavljena iz prvovrstnih nogometašev iz republike Čile in Peru, in ki nastopa v Evropi.

Če je sadje hislo, zvočnik zapiska

Iz Newyorka poročajo, da je prof. Caldwell, predsednik električne družbe v Newyorku, izumil pripravo, s katero bo mogoče ugotoviti količino sladkorja v sadju. Priprava sestoji iz dveh kovinskih plošč, ki sta zvezani z zvočnikom; tega ženejo žarnice kakor pri radiju. Sade je tem slabši prevodnik električne struje, čim kislejše je. Če postavimo sadje med obe plošči Caldwellovega aparata, odda zvočnik različen glas glede na to, ali je sadje kislejše ali sladše. Tako bo aparat takoj povedal, katero sadje je že dovolj dozorelo in je dobro za trg in katero ni.

Mir! Minister Araki prebavlja!



Japonski vojni minister Araki je duša japonske ekspanzivistične pontike. V zadnjem času je presenetil svet z nenavadnim predlogom. V Tokiju naj bi se sestala konferenca, ki naj bi razčistila položaj na Daljnem vzhodu. G. Araki je celo pripravljen podpisati z Rusijo pogodbo o nenapadanj, čeprav smatra Japonska Rusijo za svojo nasprotnico. Minister Araki bi očitno rad imel vsaj nekaj časa zopet mir, da lahko prebavi Mandžurijo, Džehol in druge dežele, ki jih je Japonska zasedla.

Volivni okraj večji kakor Jugoslavija

Predsednik kanadskega parlamenta Mr. George Black, ki je te dni prišel v London, je poročevalcu velikega angleškega lista podal nekaj zanimivosti iz svojega »okrajja«, ki meri 220.000 štirijskih milj, to je 353.980 štirijskih kilometrov, je torej precej obsejnejši kot celotno ozemlje naše države.

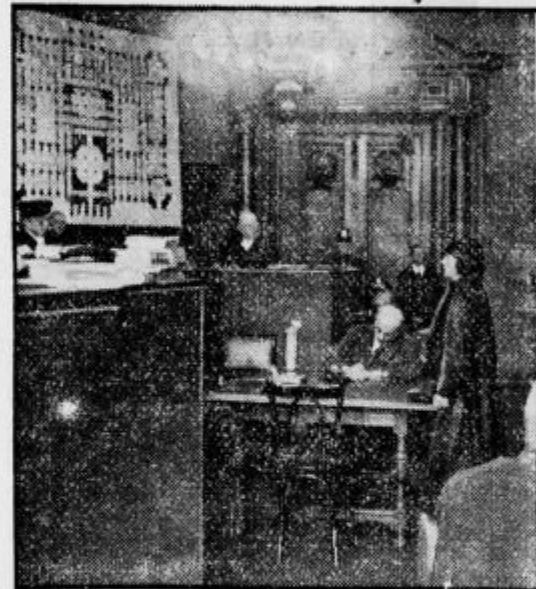
Gotovo ni nobenega državnega poslanca na svetu, ki bi moral prepotovati tolikšne razdalje, kot je zastopnik tega najsevernejšega ozemlja britanskega imperija. Od svojega bivališča v Dawson City pa do Ottawe, kjer je poslanska zbornica za Kanado, ima 6436 km. Pred 35 leti, ko je vse htel v severno Kanado za zlato, tam ni bilo ne šol ne cerkva in ne bolnišnic. Danes je vse drugače, vendar pa na vsem ogromnem ozemlju ni več prebivalcev kot 2000, vse drugo se je radi raznih neprilik, razočaranj in boleznih vrnilo ali pa pomrlo.

Ob času volitev potuje največ s čolnom in smučmi. Do rudnika Mayo ima 240 km, kamor ne vodi nobena cesta, in je vso to razdaljo ob zadnjih volitvah premeril s smučmi, a ne sam; vzeti si je moral vodnika, kajti skozi zasnežene planjave in neskončne gozdove ni nobenega sledu. Prenočevala sta v šotoru, ker druge možnosti tam nikjer ni. »Moji volivci,« pravi poslanec Black, »so največini Kanadci, vendar ne onega tipa kot jih je videti v mestih. Tudi Indijanci se še dobijo tu in tam, Skandinavci se pa največini bavijo z ribištvo, ki so najbolj utrjeni, ker so doma s severa. Kadar pridem v kraje, kamor le redko zaide tuj človek, tedaj se me vse zveseli. Poznam skoraj slehernega človeka, saj prebivam med njimi že nad 35 let. Glavna želja, ki jo imajo vsi brez izjeme, je: gradba cest in pa poštna zveza. Danes je v tem pogledu že mnogo boljše, nekdanj pa smo bili popolnoma odrezani od sveta. Tako smo o smrti angleške kraljice Viktorije zvedeli cel mesec pozneje kot pa ostali svet. Pokrajina Yukon je pač daleč od Ottawe in zato je potrebno, da je nekdo tu, ki od časa do časa opomni kanadsko vlado, kakšne so želje najbolj oddaljenih severnjakov.«

Zlato so sipali iz mošnjika

V 35 letih so se izvršile v Yukonu mnoge izpremembe. V letu 1898, ko je bil silovit naval za zlato v to deželo, niti denarja ni bilo. Vsakdo je imel s seboj usnat mošnjic, v katerem je nosil zlat prah, s katerim je plačeval vsakotere potrebsčine. Trgovci, odvetniki, bankirji, vsi so si odtehtali svoje plačilo z zlatom. V gostilnah, tam seveda ni šlo preveč natančno, oreh zlata več ali manj, na to ni nihče pazil, saj je bilo zlata vsepovsodi v izobilju. Vsakdo je gledal samo nase, slabši so podlegli in le oni z močno voljo je obstal.

Čudno, ko se je število iskalcev zlata zmanjšalo, so se tudi razmere v splošnem izboljšale. Danes vrše delo največini le stroji. »Ko se bom sedaj vračal domov, ne bom iskal poti po zasneženih brezkončnih gozdovih in planjavah, ne bom rabil niti parnika, pač pa bom brzel nad tem čudovitim svetom v letalu. Želim si nazaj, kamor soidim kot poslanec »Severnega tečaja«, kot me včasih nazivljejo,« je končal poslanec in speaker (predsednik) Black.



Sodišče, ki vodi obravnavo radi požiga državnega zbora v Berlinu, je zaslišalo tudi ženo poslanca Torgierja, ki je obdolžena sodelovanja pri požigu.

S svatbe v iečo

V mestecu Fragno blizu Parme v Italiji je bilo bilo hrupno ženitovanje. Neki Anton Porro iz Milana, ki se je naselil v vasi, se je seznanil z lepim dekletom. V resnici je prišlo tudi do poroke. Svatje so bili zbrani v veselem razpoloženju pri večerji. Nenadoma so se odprla vrata in v sobo je stopil orožnik ter vprašal po Antonu Porru. Porro je vstal in izjavil, da je on tisti, ki ga iščejo. Orožnik ga je pozval, naj mu sledi, češ, da je prejel od milanske policije ukaz, da ga mora aretirati, ker ima na vesti neki greh.

Potovanje je beg od sebe, na katerem človek najde samega sebe. (Arnold Holm.)



V Rimu so fašisti te dni organizirali »ženitovanjski dan«. Več sto parov je korakalo po glavnih ulicah mesta in fašisti so jih burno pozdravljali. Mussolini je podaril vsakemu paru zibelko in perilo za enega otroka. Računajo, da bo tega darila deležnih okoli 60.000 parov po vsej širni Italiji.

Sport

Kako je „umrl“ Tsuruta?

O težki — doslej še nekaznovani pregrehi

Kdo ga ne pozna, japonskega preneza plavca, ob katerem je ugasnila nemška zvezda Rademacherjeva? Prvič se je prikazal v Amsterdamu na olimpijadi l. 1928. Zmagal je v prsnem plavanju na 200 m — in Rademacherju, ki je imel po vseh prognozah zmago v žepu, ni preostalo nič drugega kakor priznati, da je nekdo boljši in mu čestitati.

Nekaj let pozneje so bili hudi boji pri Schanghaiju. Ne v plavanju, temveč pravi boji s puškami in z mitraljezi. Med stoterimi Japonci je padel tudi Tsuruta in evropski listi so objavili izgubo simpatičnega plavca. Pripadajoči mu njegove smehljajoče slike in pisali so o tragiki, da mora krogla zadeti baš v srce olimpijskega zmagovalca. V ljubljanskem »Sportnem listu« (Bog mu daj dobro, sedaj ga ni več) sem se ga spomnil tudi jaz in kmalu smo ga pozabili, kakršna je pač človeška navada.

Nato je prišla olimpijada v Los Angelesu. Japonci so v plavanju zmagovali, da so strmeli Evropejci — in še bolj Amerikanci, ki bi radi kar vse olimpijske zmage monopolizirali. Takole je šlo: 100 m prosto, prva dva Japonci; 1500 m prosto, prva dva Japonci; 100 m hrbtno: prvi trije Japonci; štafeta 4 krat 200 m prosto: zmagali so Japonci; 200 m prsno: med gledavci nemir — pravijo, da sta se dva sportna poročevalca onesvestila; na startni kamen stopi črnolasi mladenič, smehljaja se, kakor vedno in niti ne opazi razburjenih Evropejcev, ki so zagledali rajnega — Tsuruta! Rezultat: prva dva Japonci. Nepopisno navdušenje, le nekaj mož je obsedelo zamišljenih: pred očmi so menda imeli svoj članek s sliko tega mladeniča in s črnim križem...

Nedavno so imeli v Budimpešti spominsko slavo, ki nam bo bolj jasno zagonetno smrt našega plavca. V kavarni »Orszaghars«, nad mizami, kjer se zbirajo vseh vrst sportniki, so obesili napis:

»Tukaj je častne smrti umrl Tsuruta. Nekega zimskega večera so gospodje, med katerimi je bilo tudi nekaj madžarskih plavalnih voditeljev, razpravljali o dnevnih sportnih vprašanjih. Prisledel je tudi novinar, lačen in žejen novic. In gospodje so si ga privoščili: »Si čital, da je Tsuruta pri Schanghaiju padel?« Tako je vprašal prvi drugega. »Da, škoda, vsa japonska žaluje!«

Naslednjega dne so čitali v nekem budimpeštanskem večernem listu z debelimi črkami tiskano novico: »Tsuruta je padel pri Schanghaiju!« Sledilo je to, česar hudomušni sportniki niti slutiti niso. Novica je potovala naprej, najprej v vse madžarske liste in čez nekaj dni so se ujeli tudi dunajski: »Aus London wird gemeldet...« In tako je šlo naprej po svetu.

Hermes : Maribor

igrišče Hermesa

V nedeljo ob 14.30. — Predtekma ob 13. Hermes B. Reka.

Nedeljske tekme v drž. ligi

V nedeljo se odigrajo v naši državni ligi naslednje tekme:

V Zagrebu: Concordia—Slavija (S.), sodnik g. Willer iz Zagreba.

V Novem Sadu: Vojvodina—Hašk., sodnik g. Popović iz Beograda.

V Beogradu: Jugoslavija—Slavija (O.), sodnik g. Andre iz Novega Sada.

Nedeljske tekme bodo zelo zanimive, kajti obe Slaviji igraata svoji poslednji tekmi in po nedeljskih rezultatih se bo najbrž že dalo sklepati kdo bo sfrčal iz lige.

Lahkotletski meeting ASK Primorja, ki bi se imel vršiti danes in jutri, se vsled skrajno slabega vremena odgodi na poznejši čas.

Tek zedinjenja. Na narodni praznik dne 1. decembra priredi ASK Primorje svoj tradicionalni tek zedinjenja. Vsako leto vlada za to prireditel izredno veliko zanimanje širom naše ožje domovine. Letošnji tek zedinjenja bo pa prekašal vse dosedanje tako po svoji kvaliteti kakor po kvantiteti, ker hoče Primorje na slovesen način priložiti petnajstletnico našega zedinjenja. O podrobnostih prireditve bomo še poročali.

SK Grafika. Za pokalno tekmo z rezervno Slovana naj bodo jutri ob 8 zjutraj v gostilni pri Beliču v Siskih sledeči igralci: Pavlica, Ploh, Anzelc, Gantar, Stupica, Muzlovič, Bežan, Frelj, Verbek, Verčnik, Burič in Raško. — Za prvenstveno tekmo s Korotanom pa naj bodo popoldne ob 2 na Rakovniku naslednji igralci: Trpin, Mekina, Andrej, Usnik, Strohmaier, Pipan, Strukelj, Potrato, Katalvič, Bončar, Trobčevšek. Reditelji: Fernich, Kesler, Požgaj in Tršan.

Pokalne tekme rez. moštev (službeno). V nedeljo se odigra II. kolo tekem rez. moštev za pokal Ilirije in sicer ob 8.30, igrišče Hermesa, Slovan : Grafika, sodnik g. Pfunder, službojoči g. Dorčec; ob 10, igrišče Ilirije, Ilirija II. : Reka, sodnik g. Globelnik Zane, službojoči g. Drašler; ob 14.30, igrišče Ilirije, Ilirija : Korotan, sodnik g. Galič, službojoči g. Mahkovec. — Opozorjamo moštva, da morajo prineesti na igrišče uporabljivo žogo!

Hitce se je končno le vrnil v svoj matični klub Hašk. Kakor znano, je imenovan jugoslovanski nogometni reprezentant precej časa nastopal za barve švicarskega kluba Grasskoper, v katerem se je v svojimi sijajnimi uspehi povzpelo do igralca evropske »klase«.

Kolesarska zveza kralj. Jugoslavije podzveza Maribor, ima dne 26. novembra 1933 svoj redni občni zbor v dvorani hotela Halbwild z začetkom ob 9 dopoldne. V slučaju nesklepnosti se vrši obč. zbor eno uro pozneje ob vsakem številu članstva. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Verifikacija glasov. 3. Prečitane zapisnika zadnjega izrednega občnega zbora. 4. Poročilo tajnika. 5. Poročilo blagajnika. 6. Poročilo teh. referenta. 7. Prečitane dopisov. 8. Volitev upravnega odbora. 9. Slučajnosti. Glasovalno pravico imajo le oni v zvezi včlanjeni klubi, ki so poravnali vse pristojbine in dolžove zvezi in podzvezi klub članarino za leto 1934. Pristop na občnem zboru ima vsak član Mariborske podzveze. — Predsednik: Slavko Markovič I. r. Tajnik: Andrej Ružič I. r.

Štefan Jakšič, naš bokser, se sreča danes z Dunajčanom Fraibergerjem v Zagrebu. Smo radovedni, kako se bo odrezal.

Carnera gre zopet v Ameriko. Iz Rima poročajo, da bo odšel Carnera začetkom prihodnjega leta zopet v Ameriko. Sodeloval bo spet pri nekem filmu. Za svetovno prvenstvo v boksu se namerava boriti šele prihodnje poletje, dotlej se pa misli samo nekoliko producirati v bokerskih nastopih.

Gospodarstvo

Stalne cene za krušno žito v Nemčiji

Septembra meseca je v Nemčiji stopil v veljavo zakon o stalnih cenah kmetijskih pridelkov, ki se je sedaj izvedel zaenkrat samo za krušno žito: pšenico in rž. Cene so določene do konca gospodarskega leta in se razlikujejo po krajevnih vidikih. K temu zakonu so bile izdane že tudi izvršilne navedbe, glasi katerih so a. 1. oktobrom stopile v veljavo tudi že stalne cene. Ker je zanimivo, kako Nemčija rešuje to vprašanje, ki ga je Jugoslavija hotela rešiti na drug način, da zaščiti svoje kmetijstvo, hočemo navesti tu določila, ki jih mora nemški kmet upoštevati pri prodaji krušnega žita, ki so pa merodajna tudi za nemško trgovino, zlasti pa za mline in za konzum.

Po tem zakonu so stalne cene urejene po krajevnih okoliših za pšenico v 11, za rž pa v 9 skupin. Vsak kmetijski obrat leži v gotovem pšeninem in rženem okolišu cen, za katerega mora naravno vedeti vsak kmet. V posameznih okoliših se gibljejo stalne cene za rž med 140 in 158 mark, za pšenico med 175 in 193 mark za 1000 kg. (Vzemimo marko po 18.50 pride za kg rži 2.59—2.92 dinarja, za kg pšenice 3.24—3.57 Din.) Te cene veljajo za oktober za žito postavljeno na vsako nemško postajo, ki je najbližja prodajalcu.

Za poznejše mesece je pa pristeli še doklade k oktobrskim cenam, kakor je to razvidno iz naslednje razpredelbe, objavljene kot uzorec za pruski krajevni okoliš. Tu navedene stalne cene veljajo za krušno žito, ki ga mora producent dostaviti na najbližje železniško ali vodno postajo v posameznih mesecih v markah za 1000 kg:

Mesec	pšenica	rž
oktober	182	147
november	183	148
december	184	150
januar	186	153
februar	187.5	155
marec	189	157
april	191	159
maj	193	162
junij	195	165

Po tem uzoru so izračunane cene z dokladi vred za ostale pokrajine oziroma žitne okoliše. Stalne cene veljajo za mesec doba ve, ne za dobo zaključka. Če torej kupec sklade kupčijo koncem oktobra in se dogovori, da odvzame blago šele novembra, mora plačati stalno ceno za november. Te cene se razumejo pri plačilu ob dobavi blaga brez vred in brez odbitkov. Prodajalec mora dostaviti žito na najbližjo postajo železnice ali ladje na lastne stroške. Če pride kupec sam po blago k prodajalcu ali če prevzame sam prevoz na nakladalno postajo, tedaj si sme kupec od stalne cene odračunati stroške za prevoz. Te stroške je določiti po krajevnem običaju.

Stalna cena velja za zdravo, suho, povprečno žito letošnjega pridelka. Kaj je smatrati za letošnje povprečno blago, so že določile produktivne borze in se to mora objaviti v časopisu.

V promet pride pa lahko tudi žito slabše kakovosti kakor je povprečna. V tem primeru je dovoljen popust v stalni ceni. Toda pri taki kupčiji mora producent izdati kupcu pisмено izpričevalo, v katerem so natančno navedeni vsi pogreški blaga.

Stanje Narodne banke

Po stanju z dne 31. oktobra 1933 je izkazovala Narodna banka tele bilančne postavke (vse v milij. Din. v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. oktober):

Aktivna: zlato 1794.9, valute 0.03 (—0.3), devize 115.2 (—3.1), skupaj podlaga 1910.15 (—3.4), devize izven podlage 29.3 (—20.45), kovani denar 190.5 (29.55), posojila: menična 1875.1 (+0.3), lombard 309.9 (+0.4), prejšnji predujmi državi 1718.8 (+0.4), razna aktivna 210.2 (—9.6).

Pasiva: bankovci v obtoku 3442.5 (+49.7), državne terjatve 5.1 (—9.6), zira računni 567.9 (—64.36), razni računi 452.65 (+13.13), skupno obveznosti po vidu 1025.7 (+60.8), obveznosti z rokom 1096.3 (—22.8), razna pasiva 349.65 (—8.7).

Obtok bankovcev ter obveznosti po vidu so znašali 5368.2 milij., kar pomeni v primeri s prejšnjim izkazom zmanjšanje za 11.1 milij. Zaradi tega se je skupno kritje povečalo od 35.57 na 35.58, samo zlato kritje pa od 33.36 na 33.43%.

Iz izkaza je razvidno, da je devizni sklad banke padel za 23.5 milij. Din. Važno je zabeležiti, da so privrati po daljši dobi začela naraščati posojila, značeno za nezadostno vsoto. Zaradi ultimo se je povečale obveznosti po vidu, kar so deloma nadoknadile zmanjšane obveznosti z rokom.

Pozor mizarji! V nedeljo dne 5. novembra se prične tečaj za mizarstvo strokovno risanje (skiciranje in detajliranje) v prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani na Mirju, vhod Munikova ul. 9, preko dvorišča, pritičje. Pouk k temu tečaju imajo mizarjski pomočniki in mojstri, tudi oni, ki bivajo izven Ljubljane. Tečaj se bo vršil v okviru Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI ter bo brezplačen. Poučeval bo znani strokovnjak Josip Tratnik.

Borzo

Dne 3. novembra 1933.

Denar

Danes sta se učvrstila Pariz in Trst; Curih, Bruselj in Praga so ostali neizpremenjeni. Druge devize so popustile.

Avstrijski šiling je bil zaključen na ljubljanski borzi po 8.80, na zagrebški po 8.785 in belgrajski po 8.80.

Grški boni so notirali v Zagrebu 41—41.50, v Beogradu 40.25 zaklj.

Ljubljana. Amsterdam 2306.51—2317.87; Berlin 1362.08—1372.88, Bruselj 797.74—801.68, Curih 1108.35—1113.85, London 177.75—179.35, New York 3652.72—3690.98, Pariz 223.90—225.02, Praga 169.9—170.76, Trst 300.74—303.14.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 55.428 Din.

Curih. Pariz 20.205, London 10.08, New York 332, Bruselj 71.95, Milan 27.175, Madrid 43.20, Amsterdam 208.185, Berlin 123.125, Dunaj 72.58 (57.75), Stockholm 82.90, Oslo 80.80, Kopenhagen 71.80, Praga 15.33, Varšava 57.85, Atene 2.92, Carigrad 2.40, Bukarešta 3.05.

Pariz. Ob 11.45, London 79.50, New York 16.40, London. Začetek Pariz 79¹⁰/₁₆, New York 4.85. Zlato v Londonu 133/2.

Vrednostni papirji

Tendence je ostala v glavnem neizpremenjena kakor tudi tečaj. Na zagrebški borzi v državnih papirjih ni prišlo do zaključkov, zaključenih je bilo le 50 kom. Priv. agr. banke. Na ljubljanski borzi je bil zaključen 7% Bler.

ga. Ta listina mora biti podpisana od prodajalca in od kupca. Če se glede cene na moreta zjediniti, lahko pozoveta razsojevalca ali se pa obrneta na pristojno sodišče.

Vzlic tem uradno določenim stalnim cenam se dade te še zvišati s posebnimi dokladi. N. pr. če je blago posebne dobre kakovosti, če je dobavitelj v bližini mline ali ima kako drugače ugoden položaj. S tem so še vedno dane možnosti za gibanje cen žita, vendar ne v takem obsegu, da bi bilo mogoče prekomerno zvišati oziroma znatno pritisniti na cene z vzdrževanjem od nakupa. Špekulacija druge roke v tem pogledu popolnoma odpade. Kmet dobro ve, kakšne cene bo dosegel v tem ali drugem mesecu za svoje žito ter ga ne bo vleklo, da bi z njim spekuliral in pričakoval ugodnejših cen.

Temu zakonu o določitvi stalnih cen za žito je samoposebi morala slediti prepoved terminskih kupcij za krušno žito, kajti vsaka borzna kupčija je postala s tem brezpredmetna. Kmet itak ve za ceno, ki jo bo dosegel tedaj, ko bo svoje žito prodal, in se mu ni treba bati spekulacij na žitnih borzah. Ravnoisto vedo tudi mlinci, ki si bodo odslej nabavljali žito naravnost od producentov-kmetovalcev. Trgovina bo seveda s tem prikrajšana. Ostane ji pa še vedno možnost zbiranja in nakup žita od kmetov, ki vsled manjših količin ne morejo direktno dobavljati mlinom.

Ker bodo cene določene že vnaprej, je domnevati, da bo ponudba krušnega žita enakomerno porazdeljena na vse leto. V začetku po žetvi bodo tisti proizvajalci, ki potrebujejo denar, spravili svoj pridelek na trg in ga lahko oddali. Večji posestniki, ki lažje čakajo, bodo odložili prodajo na poznejše mesece, da se okoristijo višjih cen. Na zalogo ali poznejše dobavo ne bo nihče več kupoval, ker se mu to ne bo izplačalo. Tako pričakujejo v Nemčiji, da se bo žitna kupčija razvijala v bodočih mesecih.

Ta ureditev stalnih cen velja zaenkrat samo za tekoče leto, ki naj bo istočasno kot poskusno leto. Pozneje se bo zlasti na to pazilo, da se proizvodnja krušnega žita prilagodi potrebi prebivalstva. Zato je s istim zakonom tudi določeno, da ne sme biti letos z žitom posejana površina, zlasti ne ona s pšenico, večja od lanske. Pač pa naj se po možnosti poveča površina krmskih rastlin, predvsem ona detelj in stročnic. To pa iz tega razloga, ker mora Nemčija za svojo intenzivno živinorejo uvažati ogromne količine krmil.

Po dosedanjih cenah je letos Nemčija pridelala za 530.000 ton pšenice in 385.000 ton rži več kot lani in je smatrati to kot rekordno letino. Lani posejana površina naj služi torej v bodoče za podlago setve krušnega žita, ki se ne sme tako povečati, da bi nastala nadprodukcija. Tako misli današnja nemška vlada regulirati pridelovanje krušnega žita, na drugi strani pa strogo obvladati cene in jih usmeriti po svoji uvidenosti, da s tem prepreči izrabljanje konzumentov, obenem pa zaščiti kmeta, na katerega stavlja vse svoje nade za razvoj čistega nemškega človeka in za ustvaritev Velike Nemčije. Bodočnost bo pokazala, v koliko so te mere v stanju doseči nameravane cilje.

Ljubljana. 7% inv. pos. 51—53, agrarji 26 den., vojna škoda 245—246, begl. obv. 36 den., 8% Bler. pos. 35—37, 7% Bler. pos. 33—35.75 (35.75), 7% pos. DHB 43—45.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 51—53, agrarji 26 den., vojna škoda 245—246, 11. 245 den., 12. 245—246, 6% begl. obv. 36 den., 8% Bler. pos. 36—37, 7% Bler. pos. 33—34, 7% pos. DHB 43.50 den. — Delnice: Narodna banka 3550 den., Priv. agr. banka 226—227 (226), Sečera Osjek 130—160, Impex 50 den., Trboveljska 95—110.

Belgrad. Narodna banka 3670 den., Priv. agr. banka 229—230 (230, 228), 7% inv. pos. 51,5—52,5 (52), vojna škoda 245—246 (246, 245), 6% begl. obv. 36.50—36.80 (36.80, 36.20).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je v znamenju mrtvila. Cene so ostale neizpremenjene.

Maševanje slepega brata

V vasi Dragutinovu v bližini Velikega Bečkerka se je te dni odigrala pretresljiva družinska drama v hiši ugodnega in imovitega posestnika Obrada Zarkova.

Obrad je imel več sinov, od katerih je bil najstarejši, Jovan, znan kot silno surov človek, ki je vedno izzival prepire, kjerkoli je bil. Posebno pa je bil surov doma v družini, kjer je teroriziral vse domače. Oče je večkrat bil na državnem tožilstvu, kjer je iskal zaščite proti svojem lastnemu sinu. Tudi preteklo nedeljo je bil tam. Ko je za to zvedel Jovan, je hotel očeta ubiti. Oče se mu je umaknil in je štiri dni ležal skrit pri svojem bratu. Te dni pa je med kosilom prišel naenkrat v sobo Jovan in takoj izzval prepir. Pri kosilu so bili zbrani oče in vsi sinovi. Vsi skupaj so planili na Jovana, ga zvalili in odnesli iz hiše. Naslednji dan so našli Jovana mrtvega. Orožniki, ki so jim bile znane razmere v hiši, so zaprli očeta

Žabnica

Vsled službene premostitve je nas zapustila naša učiteljica, vzgojiteljica in ljubiteljica mladine gdč Paplerjeva. Šestnajst let je delovala med nami kot idealistinja, ki je nosila srce polno ljubezni in dobrote za vse, zlasti pa za reвно mladino. Svoja najlepša leta in svoje najlepše moči je pustila pri nas in jih darovala za vzgojo mladine. Otrokom je bila najboljša mati, ki jim je z dolgoletno prakso in svojim pedagoškim talentom znala vcepiti v njihova srca prave nauke v katoliškem in narodnem duhu. Pa ne le v šoli, marveč tudi izven nje se je udeleževala in žela lepe uspehe. Da je bila pri vseh priljubljena, nam jasno pričajo poslovniki večer, katerega so se udeležili ne le vaščani iz Žabnice, marveč tudi iz Bitnja in sosednjih vasi in kjer so ji s petjem in poslovnimi govori izkazali največje simpatije. Vsa vna in okoliščine žaluje za njo, kajti zaveda so, da je z njo izgubila najboljšo učiteljico in nenadomestljivo vzgojiteljico. Za njene zasluge, dobrote in nauke, ki so rodili obilen sad in katerih ji ne moremo poplačati, ampak bodo ostali v našem trajnem spominu, se najlepše zahvalimo in ji želimo obilo sreče na njenem novem službenem mestu v Vodicah in največ uspeha v njenem težkem in odgovornem poklicu.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sobota, 4. novembra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Cas, plošče 18.00 Plošče, stanje cest 18.30 Zabavno predavanje (prof. O. Šest) 19.00 Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) 19.30 Znanjopolni pregled (dr. J. Dr. 20.00 Mednarodni prenos iz Budimpešte: Simfonični koncert 22.00 Cas, poročila, Radio-jazz.

Nedelja, 5. novembra: 8.15 Poročila 8.30 Gimnastika (Vrhovec Lojze) 9.00 Versko predavanje (dr. Ciril Potočnik) 9.30 Orgelski koncert (Rančigaj) 10.00 Zdravstveno predavanje: Življenjska moč naroda (dr. Petrič) 10.30 Radio orkester in vokalni solo (gdca Sokova in Jelacina: Operetna ura) 11.30 Slovenska glasba (Radio orkester) 12.00 Cas, plošče 16.00 Kmetijska ura: Francoski kmet (ga. Jerasova) 16.30 »Dobri vojak Svejk« (igrajo člani Delakovega dramskega studia) 17.30 Plošče 20.00 Komorni koncert Brandlovega tria 21.00 Radio orkester 22.00 Cas, poročila, Radio-jazz.

Drugi programi

Sobota, 4. novembra:

Belgrad: 17.00 Vokalni koncert 19.30 Radio orkester: Jugoslovanska glasba 20.00 Narodne pesmi s spremljevanjem orkestra 20.30 Prenos koncerta iz Budimpešte — Dunaj: 12.00 Koncert opernega orkestra 19.35 Radio orkester — Budimpešta: 12.05 Orkester ruskih balalaja 20.30 Koncert orkestra filharmoničnega društva, solistov in zbora — Milan: 20.40 Narodne himne in proslava narodnega praznika — Varšava: 16.55 Koncert radio orkestra 21.30 Koncert Chopinovi skladb 22.35 Ciganska glasba. (Iz »Radio-Ljubljana«)

Nedelja, 5. novembra:

Belgrad: 12.05 Koncert Radio orkestra 13.00 Narodne pesmi 19.50 Beethovnova serenada za violino, violo in čelo 20.30 Proslava 100 letnice kragujevske gimnazije — Zagreb: 20.15 Radio orkester s sopranom — Dunaj: 10.35 Koncert na violini 12.00 Orkestralni koncert 15.45 Komorna glasba 17.15 Koncert pihalnega orkestra 19.20 Brahmsove pesmi 20.00 Opereta »Logarjeva Krista«, Jarno — Budimpešta: 15.45 Koncert vojaške godbe 20.15 Odlomki iz operet — Leipzig: 10.15 Koncert ženskega zbora 11.30 Bachova kantata za zbor, orkester in soliste 20.00 Operetna glasba — London: 22.05 Veliki orkestralni koncert z violino — Praga: 9.40 Koncert za čelo 11.00 Radio orkester 19.05 Čajkovskega romane 20.10 Poljudna glasba 21.00 Pester večer — Rim: 17.15 Orkestralni in instrumentalni koncert 20.45 Koncertni večer — Varšava: 12.15 Glasbena matineja varšavske filharmonije 18.40 Vokalni koncert.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20

Sobota, 4. novembra: »Pravica do greha«. Red. Cetrek.

Nedelja, 5. novembra ob 15: »Mlinar in njegova hči«. Izven. Zniž. cene. Poslednja vzporeditev.

Ob 20: »Turske kumare«. Premijera. Izven.

Ponedeljek, 6. novembra: »Komedija zmešnjav«. — Red B.

Opera

Začetek ob 20

Sobota, 4. novembra: »Ol-ol. Začarani ptič«. Red. Sreda.

Nedelja, 5. novembra: »Havajska rožica. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 6. novembra: Zaprtlo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. nov.: ob 20: »Pop Cira in pop Spira«.

Premijera.

Nedelja, 5. nov.: ob 15: »Gospoda Glembajevi«.

Znižane cene. — Ob 20: »Pop Cira in pop Spira«.

Naznanila

⊙ Ruska Matrica priredi drevi ob 8 v Francoskem inštitutu predavanje odličnega ruskega znanstvenika, člana ruske akademije znanosti dr. Petra Struveja: »Ruski slavist V. J. Lamanski in njegovo znanstveno in publicistično delovanje.« Vstop prost. Vabljeni so vsi prijatelji ruske kulture.

in vse sinove. Preiskovalni sodnik je zaslišal Obrada in nato brate pokojnega. Obrad je v dolgem zaslišanju povedal vse polno groznih momentov. Jokajoč je pripovedoval, da je njegov pokojni sin odrasel brez vsake vzgoje, ko je bil on na vojni. Bil je velik prepirljivec in nevaren nasilnec. Zaradi raznih kaznivih dejanj je odsedel več let ječe. Ko se je vrnil iz zaporov, ga je oče skušal poboljšati. Dal mu je precej denarja, da bi začel kakšno obrt ali trgovino na svoje. Kupil mu je celo avtomobil. Toda Jovan je denar zapil, avtomobil pa je zapeljal v reko. Svojo ženo in mater je pretepal, če je le prišel do njiju. Brata Branka je nekoč tako pretepel, da je izgubil vid na obeh očeh. Pri zadnjem pretepu pa je slepi Branko toliko časa tolkel zvezanega brata, da ga je ubil. Tako trdijo tudi vsi ostali bratje. Preiskovalni sodnik nadaljuje s preiskavo

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonske 3 mm visoka pletina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Gorko zimsko perilo,
rokavice, nogavice dobite najceneje pri
F. M. Schmitt, Ljubljana
Pred školijo 2 Lingarjeva 4
Pozor na razstavo in izložbe!

[Pohišstvo]

Nudimo vam v nakup
zajamčeno solidno izdelane
spalnice, jedilnice, kuhinje
itd. Najmoderneje, od fine do
preproste izdelave, po zelo
ugodnih cenah in z ugodnimi
plačilnimi pogoji. Egidi in
Karel Erjavec, zaloga pohiš-
tva. Brod (poleg tace-
skega mostu), št. Vid nad
Ljubljano. (s)

[Kupimo]

Pločevinasto banjo
rabljeno, kupim. Naslov v
upravi »Slov.« pod št. 12984. (k)

[Prodamo]

Nogavice, rokavice
in pletenine Vam audi v
veliki izbiri narugodne
in naiceneie trvdka Karl
Prelog Ljubljana. Židov-
ska ulica in Star trg (l)

Krušno moko

in vse mlevske izdelke
vedno sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Ljubljana Stari trg 32

Specialno izbiro
modnih hlač in pumparc
dobite najceneje pri
Preskerju, Sv. Petra c.

Zimska jabolka
sortirana v zabojčkih, in
sadna drevesa

za jesensko saditev, viso-
ka in nizkodebna, dobi-
te pri Kmetijski družbi v
Ljubljani, Novi trg št. 3.

Proda se
serija oblek francoskih
modelov za deklice od 5.
do 15. leta. Stritarjeva
ulica št. 7, III. nadstropje.

[Obrt]

Modne obleke
Vam izgotovi najsolidnej-
še in po zmerni ceni:
Franc Himmelreich, kro-
jaštvo, Pred školijo 9 (t)

Kašo
lešprenj, ajdovo moko
vedno sveže oddaja na debelo
veletrgovina
A. VOLK, LJUBLJANA
Razljaka cesta 24

Čitajte in širite
»Slovenca«!



Tudi »dobra vaga« igra veliko ulogo pri odjemalcih, ki jih postrezate z raznim blagom. Toda uspešno boste seznanili občinstvo v mestu in na deželi s svojim trgovskim podjetjem le potem dobro premišljene stalne reklame v časopisu. »Slovenec« Vam to najboljše opravi.

Vložna št. 3822.

Razpis nabave

Za nabavo kuriva v času od 1. januarja 1934 do 31. marca 1934 se razpisuje ustna licitacija, ki se bo vršila po določilih čl. 86. do 98. zakona o državnem knjigovodstvu in pravilnika za izvrševanje istega soglasno s §§ 4. do 9. pravilnika za nabavo bolnišničnega inventarja, in sicer dne 11. XII. 1933 za 250 m³ suhih bukovih drv.

Licitacija se bo vršila ob 11. uri v pisarni za trg. ponudbe.
Pogoji in navodila za udeležbo pri licitaciji se dobijo istotam.

Uprava drž. zdravilišča za tuberkulozo v Topolšici, dne 1. XI. 1933.

FOTOAPARATE

spetovnih torak Zeiss-Ikon. Roden-
stock, Voigtlander, Welta, Certo
itd itd ima vedno v zalogi
FOTOTRGOVINA
JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registrovana zadr. z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 6
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge po naj-
ugodnejši obrestni meri ter brez
vsakega odbitka. Tudi rentni da-
vek plačuje posojilnica sama.

Nove vloge, vsak čas razpoložljive, obrestuje po 3%.

Devocijonalije, križe, kipe, rožne
vence, svetinje, nastavke,
kropivčke na kamnu in lesu
itd. v veliki izbiri do najfinejše kvalitete v

prodajalni H. NIČMAN

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v novi lastni palači

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje.



Denar je pri njej naložen popolnoma varno, ker
jamči zanj poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-po-
sesnikov z vsem svojim premoženjem.

ZAHVALA vsem, ki so z nami sočustvovali, ko je prerano odšel
k svojemu Bogu naš srčnoljubljeni brat, stric, svak, velečastiti gospod

MARTIN MEDVED

župnik in dekan v p.

Prav posebno se zahvaljujemo č. č. gg. sobratom, tovarišem msgr. Vrežetu za lepe, tolažilne besede in vodstvo pogreba, tovarišu Ogrizku in nekdanjemu kaplanu Sagaju za asistenco, dr. Lukmanu, dekanu Preskarju, ravnatelju Ljud. p. v Celju prof. Cestniku in vsej častiti duhovščini iz sosednih dekanij, ki so blagega pokojnika spremljali na zadnji poti. Prav iskreno hvalo dolgujemo vel. č. g. dekanu Ozimiču, ki mu je ves čas njegovega bivanja v Laporju stal ob strani, posebno pa še za časa njegove bolezni. Srčna hvala tudi vel. č. župniku Atelšekju iz Braslovč za lepe tolažilne besede ob odprtem grobu in dobrim Braslovčanom, ki so ga v tako obilnem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Nadalje se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnega cvetja, kakor Okrajni hranilnici v Slov. Bistrici, ki je svojemu prvemu slovenskemu predsedniku poklonila prekrasen venec, laporski posojilnici, izobraževalnemu društvu, družini Lahovi iz Maribora in drugim. In vam vsem, ki ste dragega pokojnika spremljali na zadnji poti, kakor učitelstvu s šolsko mladino, bo Bog plačnik. Prav prisrčna hvala č. g. Gašpariču, ki nam je s svojim srebrnočistim glasom pri obrednih molitvah in daritvi sv. maše blazil pekoče rane. Ravno tako se zahvaljujemo domačemu pevskemu zboru za lepe žalostinke. Kako gniljivo je izzvenela žalostinka pri hiši žalosti: »Oj z Bogom, zlato srce ti!« — Vsem, ki ste nam v tej težki uri stali ob strani, še enkrat: »Bog povrnil!« Blagega pokojnika pripravljamo v molitev.

Laporje, dne 2. novembra 1933.

ZALUJOČI OSTALI.

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

Popoldne se odpeljemo, šest družin na osmih velikih saneh; cela karavana, da se nam ni bilo ničesar bati.

Vse je že naloženo, stara mati skrbno še enkrat vse pregleda in hipoma steče v hišo. Ze vem, kaj bo. Vrne se s koškom krede in naredi na vsak jerbas s kredno križ. Nato gre zopet v hišo in napravi na vsaka vrata in vsako okno križ. In to bo storila odslej vsak dan do 6. januarja. Zelo je praznoverna in veruje, da od 1. do 6. januarja ležajo ponoči hudobci iz zemlje v človeška bivališča in jim pokvarijo vse dobre reči. Odkrižati se jih je mogoče samo tako, da od prvega do šestega dne novega leta pokrižamo s kredno vsaka vrata in vsako okno. Šestega prinese blagoslovljeno jezero vodo in pokrope z njo vso hišo, potem dajo hudobci mir do drugega leta.

3. januarja 1917.

Zopet smo doma.
Danes je 25 let, odkar je moj oče pričel izvrševati zdravniško prakso. Dan smo prav slovesno obhajali, bilo je polno spomenic, obiskov, deputacij. Zanimivo je, da so se najbolj udeleževali ravno nižji uradniki, delavci, zdravstveno osebje, sploh nižji nameščenci klinike. Neki delavec, ki je izročil očetu spomenico, je govoril tresoč se od razburjenosti, ječljaje in zardevaje:

»Med tem ko — — —, takorekoč — — —, ker nam nasproti niste nikoli nastopali kot gospod, zato — — — takorekoč — — — medtem, ko niste bili gospod, ampak pravi oče — — —«

Dalje ni mogel. Oče ga je objel. Vsi ga ljubijo, pred vsem pač zato, ker nikoli ne dela najmanjše razlike med revnim in bogatim, med plemiči in delavci; do vsakega je enako pozoren, dobitljiv in postrežljiv. Mati pravi, da sem podedovala po očetu »ljudska nagnjenost«. Vendar, kar pristoji očetu, to se po njenem mnenju še ne spodobi »gospici«.

4. januarja 1917.

Danes je prišel oče zelo razburjen domov. Isti vratar, ki je včeraj izročil zahvalno spomenico delavcem očetu, se je potem ob slavnosti popolnoma opil in je šel tak k načelniku odseka. Potrkal je na vrata pisarne, se razkoračil pred njim in rekel: »Z vidika načelnikovega je vratar Stepan Petrovič Pugočkin tepec. Z vidika vratarjevega je pa načelnik odseka tepec!«

Obrnil se je in šel. Seveda je bil velik škandal. Načelnik je zahteval, naj se takoj odpusti. Ko je vratar prespal pijanost, je bil silno prestrašen in ni mogel razumeti, kako je prišel do tega, da je načelnika tako nahrulil. Saj nima proti nikomur nič, najmanj proti načelniku, in napil se je samo zato, ker je hotel proslaviti jubilej mojega očeta in hkrati rojstvo desetega otroka, ki je bil vrhota prvi deček po devetih deklicah! Če zgubi službo, bo moral z vso številno družino lakote umreti. Oče pravi, da je marljiv, priden deček, samo to napako ima, da se dvakrat ali trikrat na leto napije do nezvesti. Doslej se je vedno mirno končalo, vselej so ga pravočasno spravili v postelj. Oče ga bo skušal rešiti; načelnik odseka se bo, kakor upa, zadovolji z opravičilo.

5. januarja 1917.

Ko sem šla včeraj domov, se mi je pridružila Marusja Petuhova, dijakinja naše fakultete. Njeno rodbinsko ime se mi zdi sumljivo. Kaj če je ista

Petuhova, ki je bil njen brat izgnan v Sibirijo in ki se je zato tako strašno maščevala?

Bil je mrzel, vetroven dan in želela sem priti čimprej v toplo prijazno sobo. Pogledala sem Marusjo Petuhovo, ki je šla vstric z menoj, in zasmilila se mi je. Imela je na sebi star, moder letenski površnik, ki ji je bil mnogo prekratek in so ji rokavi segali komaj do komolcev. Še rokavice ni imela; roke je držala v žepih svojega malega površnika, kar pa ni moglo preprečiti, da ne bi bil širok pas zapetja izpostavljen krutemu mrazu in bil rdeč od mraza. Pod pazduho je nosila staro, črno aktovko.

»Čujte, Marusja,« sem dejala, »zakaj me pa spremljate, ko je tako mraz?«

»O ne,« je rekla sklepetaje z zobmi. »To se pravi, nič zato, moram namreč z Vami govoriti o neki važni stvari.«

»Glejte, Alja,« je nadaljevala po kratkem pomišljanju, »hotela sem — — Vi ste namreč še strašno otročja glede na politiko. In jaz bi vas rada malo poučila o položaju v deželi; vi ne veste, kot je videti, prav nič o tem!«

Ko je govorila, me ni pogledala, ampak je vedno gledala v stran. Jaz bi šla rada proč; spomnila sem se obljube, ki sem jo dala materi. Toda, ker sem se bala, da je ne bi razžalila, nisem storila tega.

»Marusja, ali je bil Vaš brat nedavno odpisan v Sibirijo?« sem jo vprašala iznenada.

»Da,« je odgovorila kratko. Zdaj sem vedela, da je ta, ki je šla z menoj, kriva Lidočkinje smrti, in groza me je spreletela. — —

»Vsega trpljenja Rusije sta kriva car in carica!« je začela zopet, kot bi pripovedovala naučeno lekcijo, pa ne prvič, ampak morda že stotič.

Tičila v palači v Carskem selu in uživala

družinsko idilo, dočim ljudstvo ječ pod vojnimi bremenmi, dočim izsesavajo iz ljudstva vse sile in moči. Car in carica se prav nič ne brigata za Rusijo; samo to gledata, da čimprej podpišeta akte in se potem zopet vrneta domov, pijeta vodo, se igrata z otroci in si preganjata čas z godbo in tenisom. V čigavih rokah je Rusija? Ne v rokah bedaka, ki trpi, da ga nazivljejo carja, tudi ne v rokah ministrov, ampak v rokah ljudi kot je Rasputin in takih prerokov, ki...«

»Marusja, ne govorite tako! Lahko je obsojati!« sem jo prekinila.

»Ne, pustite me, da povem do konca!« je nadaljevala in ni pustila mene do besede. »In Rasputin sam, kaj pa je delal on? Zopet to, kar je hotel tisti žid, ki je imenoval guvernerje in ministre! Kam mislite mora priti Rusija, če bodo njene ministre imenovali taki podležji?«

»Saj to ni res!« sem ugovarjala. Toda ni se več dala prekiniti. »Vse je res, do pičice res! In carica, histerična, neumna gos!« je nadaljevala in glas se ji je tresel od togote. »In car, pijana svinja, bedak! Ali ti sploh morejo Rusijo vladati? Vstati bi morali med ruskim narodom možje, ki bi privdli Rusijo na pravo pot! Ne, prestolonaslednik, ki je napol bebast, naj ne dobi oblasti, ampak pravi, resnični, kreпки možje! In vojna se mora takoj nehati! To je prvo in najvažnejše!«

Tedaj me je nekdo poklical; ozrla sem se, bila je tajna svetnica Kovalevska. Peljala se je na sprehod.

»Aljusja,« je poklicala, »pridi, pelji se z menoj, imam t. nekaj povedati!«

Začela sem poslušati od Marusje, ki je vsa zardela. Obraz ji je hipoma dobil sovražne poteze.

»Ali ni to tajna svetnica Kovalevska?« je vprašala.